

Luonnos 26.5.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja metsätuhojen torjunnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsätuhojen torjunnasta annettua lakia. Lakia ehdotetaan muutettavaksi säännösten osalta, jotka koskevat juurikäävän torjuntaa ja havupuutavaran poistamista hakkuupaikalta ja välivarastosta. Lisäksi säännöstä, jolla määritellään tahot, joita koskee toimijoiden omavalvontavelvoite, ehdotetaan tarkistettavaksi. Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi säännös, jolla määriteltäisiin ajankohta, jolloin puutavaran omistajuus vaihtuisi lain tiettyjen säännösten soveltamisen kannalta, ja lisättäväksi velvoite tehdä kirjallinen omavalvontasuunnitelma. Lain voimaantulosäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneista kustannuksista ja vahingoista maksettavia korvauksia koskevan säännöksen voimassaoloa jatkettaisiin. Edellä selvitettyyn liittyen ehdotetaan annettavaksi väliaikainen laki, joka koskee korvauksensaajia koskevia vaatimuksia ja jonka sisältö vastaisi vastaavaa voimassa olevaa määräajaksi annettua säännöstä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 Kirjanpainaja	5
2.2 Männyn ytimennävertäjät.....	6
2.3 Juurikäävän torjunta	7
2.4 Toimijoiden omavalvonta	8
2.5 Suhde muuhun lainsäädäntöön.....	8
3 Tavoitteet	9
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	9
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	9
4.1.1 Kirjanpainajan torjunta.....	9
4.1.2 Ytimennävertäjien torjunta.....	10
4.1.3 Juurikäävän torjunnan ulottaminen mäntyvaltaisille turvemaille	10
4.1.4 Puutavaran omistusoikeus.....	10
4.1.5 Omavalvonta	10
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	11
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	11
4.2.1.1 Vaikutukset metsäteollisuuteen.....	11
4.2.1.2 Vaikutukset maanomistajiin.....	11
4.2.1.3 Vaikutukset metsäkeskuksen toimintaan	12
4.2.1.4 Ammattimaisen toiminnanharjoittajan omavalvonta	12
4.2.2 Ympäristövaikutukset	12
5 Lausuntopalaute.....	12
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	13
6.1 Laki metsätuhojen torjunnasta	13
6.2 Laki metsätuhojen torjunnasta	19
7 Lakia alemman asteinen sääntely	19
8 Voimaantulo	21
9 Toimeenpano ja seuranta	21
10 Suhde muihin esityksiin.....	22
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	22
10.2 Suhde talousarvioesitykseen	22
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	22
LAKIEHDOTUKSET	27
Laki metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta.....	27
Laki metsätuhojen torjunnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta	30
LIITTEET	31
RINNAKKAISTEKSTI.....	31
Laki metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta.....	31
ASETUSLUONNOS	35
Valtioneuvoston asetus puutavaran poiskuljettamista koskevasta aluejaosta	35

ASETUSLUONNOS	36
Valtioneuvoston asetus juurikäävän torjunnasta	36

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013; jäljempänä *metsätuholaki*) tarkoituksena on metsien hyvän terveydentilan ylläpitäminen ja metsätuhojen torjuminen. Lailla pyritään erityisesti pitämään metsien pahimpien tuhohyönteisten kannat riittävän alhaisella tasolla. Metsällä tarkoitetaan aluetta, johon sovelletaan metsälakia (1093/1996).

Metsien terveys on pysynyt Suomessa pääsääntöisesti hyvänä. Metsät ovat myös puustoisempia kuin koskaan aiemmin. Puuston vuotuinen kasvu on kohonnut 107 miljoonaan kuutiometriin. Puuston määrä metsissä myös lisääntyy edelleen, kun puuston kokonaispoistuma jää jatkuvasti vuotuista kasvua pienemmäksi. Kestävästi käyttäen metsät säilyvät terveinä ja monimuotoisina myös tuleville sukupolville. On todennäköistä, että metsien järeytyessä, ne altistuvat lisääntyville kaarnakuoriaistuhonille. Lisäksi puiden tyvilahoisuus saattaa lisääntyä.

Ilmastonmuutos on aikamme suurimpia haasteita, joihin myös metsien kasvatuksella ja puun käytöllä voidaan vaikuttaa. Metsät sitovat maailmanlaajuisesti ilmakehän hiilidioksidia ja toimivat hiilinieluna ja -varastona. Hiilinielut hidastavat ilmakehän hiilidioksidipitoisuuden kasvua ja täten hillitsevät ilmastonmuutosta. Ilmastonmuutos vaikuttaa myös metsiin lisäten metsätuhojen riskiä. Metsänhoidossa tulee varautua etenevän ilmastonmuutoksen aiheuttamiin riskeihin.

Metsätuhoilla tarkoitetaan yleensä erilaisten tekijöiden aiheuttamia sellaisia vahinkoja, jotka alentavat metsätalouden tuottoa. Tuhot jaetaan tavallisesti elottomien tekijöiden ja elollisten tekijöiden aiheuttamiin tuhoihin. Elottomien tekijöiden aiheuttamia tuhoja ovat esimerkiksi metsäpalot, myrskytuhot, lumituhot ja ilmansaasteiden aiheuttamat tuhot. Elollisten tekijöiden aiheuttamia tuhoja ovat lähinnä hyönteisten, sienien ja erilaisten pieneliöiden aiheuttamat taudit sekä eläinten aiheuttamat tuhot.

Metsien terveyteen vaikuttavat monet tekijät, kuten ilmasto- ja maaperäolosuhteet, puuston ikä ja laatu, metsien käsittely, metsätuhot sekä ilman epäpuhtaudet. Metsien luontaiseen ominaisuuteen kuuluu, että metsässä esiintyy aina jonkin verran tuhoja ja tuhonaiheuttajia. Metsien terveyden heikentymisessä on usein kyse puuston ominaisuuksien, ympäristötekijöiden ja tuhonaiheuttajien yhteisvaikutuksesta.

Metsätuhojen torjunnassa lähtökohta on, että metsässä esiintyy aina jonkin verran tuhoja ja tuhonaiheuttajia, mutta laajojen ja suuria taloudellisia menetyksiä aiheuttavien metsätuhojen syntymiseen ja leviämiseen olisi pystyttävä vaikuttamaan jo ennalta. Parhaiten laajojen hyönteistuhonien estäminen tapahtuu siten, että tuhohyönteisten kannat pidetään riittävän alhaisena ja ylläpidetään puiden elinvoimaa. Torjuminen siinä vaiheessa, kun tuho on jo leviämässä, on paljon hankalampaa, ellei jopa mahdotonta. Vastaavasti juurikäävän torjunta on tehokkainta niissä metsissä missä sitä ei vielä ole havaittu.

Maa ja metsätalousministeriön toimeksiannosta Luonnonvarakeskus (jäljempänä *Luke*) toteutti vuonna 2019 metsälain ja metsätuholain arvioinnin (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 3/2020, Metsälain ja metsätuholain muutosten arviointi, jäljempänä *Arviointihanke*). Arviointihankkeen tavoitteena oli muodostaa kokonaiskuva metsälain muutoksen ja metsätuholain toivuudesta ja lakimuutosten tavoitteiden toteutumisesta. Lisäksi tarkasteltiin lainsäädäntöä suhteessa toimintaympäristöön. Arviointihankkeessa käytettiin muun muassa Luken ja Suomen

metsäkeskuksen (jäljempänä *metsäkeskus*) tietoaaineistoja, tilastoja ja seurantatietoja sekä olemassa olevia tutkimuksia ja selvityksiä.

Vuonna 2020 toteutettiin maa- ja metsätalousministeriön ja Luken yhteisrahoitteinen projekti ”Metsälain ja metsätuholain arvioinnin jatkoselvitys” (METULA). METULA-hankkeessa selvitettiin havupuutavaran poiston tarvetta ja puunkorjuulogiikan kustannuksia, juurikäävän torjuntavelvoitetta ja arvioitiin niiden vaikutuksia.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkатыönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Luken ja metsäkeskuksen asiantuntijoiden kanssa ja esitys perustuu pääosin jäljempänä selvitetyn METULA-hankkeen tuloksiin.

Maa- ja metsätalousministeriö pyysi 26.5.2021 päivätyllä lausuntopyynnöllä tarkemmin yksilöidyltä vastaanottajilta lausuntoa luonnoksesta. Lausuntoa pyydettiin muun muassa neljältä ministeriöltä, Ruokavirastolta, Lukelta, Suomen ympäristökeskukselta, metsäkeskukselta, Kasvinsuojeluteollisuus ry:ltä, metsäalan toimijoilta ja Suomen luonnonsuojeluliitolta. Lausuntoaika päättyi 12.7.2021 ja lausuntopyyntöön vastasi tahoa. Lausuntopyyntö liitteineen, lausunnot ja lausuntoyhteenvedot ovat saatavilla valtioneuvoston hankerekisterissä tunnuksella MMM036:00/2020 (<http://valtioneuvosto.fi/hankkeet>).

2 Nykytila ja sen arviointi

Metsätuholain tavoitteena on varmistaa, että metsänkäsittelyssä, puunkorjuussa ja puutavaran varastoinnissa ei heikennetä metsien terveydentilaa. Ilmastonmuutos lisää metsätuhojen riskiä. Metsien hyvän terveydentilan ja kasvukyvyn ylläpitäminen edellyttää entistä tehokkaampia toimia metsätuhojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

2.1 Kirjanpainaja

Kirjanpainajan kannat pysyvät normaalisti alhaisella tasolla Suomessa. Tällöin kirjanpainajia esiintyy paikallisesti heikentyneissä tai vioittuneissa yksittäisissä puissa. Ne voivat runsastua ja kirjanpainajatuhot leviävät, jos sopivaa lisääntymismateriaalia (tuulenskaadot, puutavarapinot) on saatavilla tai jos kuivuusjaksot ovat lisääntymässä, joten myös ne saattavat muodostua tärkeiksi kirjanpainajaepidemioiden syntymisen kannalta. Suomessa on tyypillistä, että kirjanpainajatuhot seuraavat suuria myrskyjä runsaiden tuulenskaatojen takia.

Kirjanpainajan tuhopotentiaali Suomessa kytkeytyy lisääntymismateriaalin saatavuuteen (tuulenskaadot, puutavarapinot tms.). Tilannetta hillitsemään on säädetty määräajat kuorellisen puutavaran sekä tuulenskaatamien puiden poistamiselle metsästä. Nämä säännökset edellyttävät, että kaiken tien varressa tai metsissä varastoidun kuorellisen kuusipuutavaran pitää olla poissa metsästä tiettyyn päivään mennessä. Oletus on, että tällöin puihin alkukesällä munitut kirjanpainajat eivät ehdi kuoriutua ja poistua puista – eivätkä näin ollen kasvata tuhoriskiä. Määräajat puutavaran poistolle vaihtelevat eri alueilla Suomessa. Säännös koskee 1.9 – 31.5 hakattua tuoretta kuusta sekä myrskyn tai lumen katkomia ja kaatamia kuusia, mikäli niiden määrä ylittää 10 kuutiometriä hehtaarilla.

Euroopan tasolla kirjanpainajat ovat taloudellisesti merkittävin kuusta vioittava tuholaislaji, ja Suomessakin yleisin. *Ips typographus* on suvun lajeista vahingollisin. 2010-luvulla Keski-Euroopan maissa on ollut vuosia, joina kirjanpainajan takia hakatun puuston määrä on ylittänyt teollisuuden tarpeisiin hakatun puuston määrän. Ruotsissa vuonna 2018 kirjanpainajan takia

puuta arvioitiin menetetyt jopa 2,5 miljoonaa kuutiometriä ja vuonna 2020 vahingon on arvioitu olevan jopa yli seitsemän miljoonaa kuutiometriä.

Metsätuholain muutostarpeita arvioitiin METULA-hankkeessa kirjanpainajan osalta liittyen laissa säädettyihin puutavaran poistopäivämääriin ja niiden käytännön toimivuuteen eri puolille maata säädettyillä alueilla (A-, B- ja C- alueet, etelästä pohjoiseen). Erityistarkastelun kohteena olevaan B-alueeseen kuuluvat maakunnat Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo ja Satakunta. Päivämäärät perustuvat lämpösummiin, joiden tiedetään ennustavan kaarnakuoriaisten aikuistumista. Kirjanpainajan osalta B-alueella lämpösummat ovat täyttyneet suurelta osin samassa tahdissa A-alueen kanssa, joten takaraja 24.7 on osalle B-aluetta liian myöhäinen. Tämän lisäksi B-alueen etelärajoilla Satakunnassa, Pirkanmaalla ja Etelä-Savossa sekä osissa Keski-Suomea, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjalaa on esiintynyt melko runsaasti kirjanpainajatuhoja, ja feromoniseurannan epidemiarajat ovat ylittyneet. Näiden alueiden osalta nykyinen määräaika ei ole osoittautunut toimivaksi.

A-alueen takaraja (15.7) on sen sijaan toiminut useammin kuin ollut ei-toimiva eikä muutos tältä osin ole tarpeen. Lain määräjät kirjanpainajan aikuistumisen suhteen ovat eniten myöhässä C-alueella, mutta tämä seikka ei vaadi muutoksia, sillä alueella ei ole havaittu kirjanpainajatuhoja juuri lainkaan eivätkä lajin taustakannat ole korkeita.

2.2 Männyn ytimennävertäjät

Ytimennävertäjät (pysty- ja vaakanävertäjä, *Tomicus piniperda* ja *Tomicus minor*) ovat vahingollisimpia mäntyjen hyönteistuholaisia Pohjoismaissa. Ytimennävertäjät lisääntyvät eri syistä heikentyneiden mäntyjen kaarnan alla ja voivat siten olla osallisena jo heikentyneiden pystypuiden kuolemisen. Pystynävertäjät lisääntyvät mielellään puutavarassa. Vaakanävertäjät sen sijaan voivat käyttää kaadettuja runkoja, jos niitä ei ole pinottu. Uudet syntyneet yksilöt iskeytyvät mäntyjen latvuksiin, joissa ne ruokailevat kovertea tuoreita kasvaimia ontoiksi, aiheuttaen näin kasvutappioita. Lisäksi molemmat ytimennävertäjäjalajit kuljettavat puuhun mukanaan väriikkaa aiheuttavia sinistäjäsiemeniä vähentäen puutavaran arvoa.

Metsätuholain 3 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan puutavaran omistajan on huolehdittava, että edellisen vuoden syyskuun 1 päivän ja kuluvan vuoden toukokuun 31 päivän välisenä aikana kaadettu kaarnoittunut mäntypuutavara kuljetetaan pois hakkuupaikalta ja välivarastosta A- ja B-alueella viimeistään 1 päivänä heinäkuuta ja C-alueella viimeistään 15 päivänä heinäkuuta. Tällöin puihin alkukesällä munitut kaarnakuoriaiset eivät arvion mukaan ehdi kuoriutua ja poistua puista ennen niiden poiskuljetusta, eivätkä näin ollen kasvata tuhoriskiä ympäröivissä metsissä. Tilavuudeltaan alle 20 kiintokuutiometrin yksittäisiin puutavara- tai energiapuupinoihin ei poiskuljetuksen määräaikaakaan kuitenkaan sovelleta. Pino katsotaan yksittäiseksi, jos se sijaitsee vähintään 20 metrin päässä muista vastaavista pinoista. Pienten pinojen ei ole arvioitu tuottavan merkittävää riskiä ympäristöön. Sama velvoite koskee myös myrskyn tai lumen katkomia ja kaatamia mäntypuita yli 20 kuutiometriä hehtaarilla ylittävältä osalta.

Ytimennävertäjiä syntyy tienvarsien puutavarapinoissa merkittäviä määriä. Tästä huolimatta ytimennävertäjätuhot ovat maassamme vähäisiä ja luonteeltaan lieviä aiheuttaen kasvun vähenemistä. METULA-hankkeessa ytimennävertäjätuhoalueen laajuutta kartoitettiin eri paikkakunnilla sijainneiden mäntypinojen läheisyydessä. Kiintotilavuudeltaan alle 50 kuutiometrin pinot eivät nostaneet ytimennävertäjämääriä merkittävästi normaalia taustatasoa korkeammalle, mutta tätä suuremmat pinot nostivat. Poikkeuksen tähän muodostivat pinot, joiden ympäristössä oli runsaasti hakkuutähteitä – niiden kohdalla kasvaintappiot olivat merkittäviä. Tässäkin tapauksessa kasvaintuhot ylsivät kuitenkin vain 40-60 metrin päähän puupinosta. Koska sama

pino, sen enempää kuin hakkuutähteetkään, eivät ole käytettävissä enää seuraavana vuonna, kasvaintappio itsessään on kertaluonteinen.

METULA-hankkeen tuloksiin perustuen 20 kuutiometrin rajaa mäntypuutavaran poiskuljetukselle voidaan perustellusti pitää ylimitoitettuna. Suurimmassa osassa tutkimuksen tapauksissa, joissa lakia ei noudatettu, ympärysmetsille aiheutuneita kasvaintappioita ei voida pitää merkittävinä. Tappiot alle 50 kiintokuutiometrin puupinojen kohdalla ovat nykytiedon valossa hyvin pieniä. Selvityksen mukaan ytimennävertäjän vaikutus ulottuu käytännössä vain alle hehtaarin alueelle pinosta. Siten tuhon vakavuus ei myöskään puolla määräaikojen kiristämistä. Tilannetta on kuitenkin seurattava lämpenevässä ilmastossa.

2.3 Juurikäävän torjunta

Metsätuholaki velvoittaa torjumaan juurikäävää käsittelemällä kasvatus- ja päätehakkuiden yhteydessä tuoreet kantopinnat juurikäävän torjuntaan soveltuvalla kasvinsuojeluaineella. Tämä koskee kivennäismaiden kuusikoita ja männiköitä, mutta turvemaiden vain kuusivaltaisia metsiköitä. Arviointihankkeessa metsätuholain osalta tuotiin esiin, että myös turvemaiden mäntyvaltaisia metsiä olisi tarkoituksenmukaista suojella juurikäävän aiheuttamalta männyntyvitervastaudin riskiltä.

Arviointihankkeessa todettiin, että juurikäävän torjunnan maantieteellinen raja on nykyisellään tarkoituksenmukainen. Tästä huolimatta vapaaehtoinen kantokäsittely voi kuitenkin olla perusteltua myös parhaiten tuottavissa rajan pohjoispuolella sijaitsevilla metsillä. Lisäksi juurikäävän pakollisen torjunnan rajausta olisi ilmastonmuutoksen takia tarkasteltava uudelleen esimerkiksi kymmenen vuoden välein.

Juurikääpä leviää ilmassa olevien itiöiden välityksellä ilman lämpötilan ollessa 0°C yläpuolella. Ilmaston lämmitessä aikaikkuna sekä männyn- että kuusenjuurikäävän leviämiseksi laajenee talvilämpötilojen noustessa. Pakkasjaksoja on harvemmin ja lyhyemmän aikaa. Juurikääpäinfektio männikössä aiheuttaa harvennusten ja päätehakuun ainespuun hakkuukertymien pieneenemisen, koska osa puista kuolee männyntyvitervastaudin vuoksi. Tästä puolestaan seuraa taloudellisia menetyksiä metsänomistajalle kantorahatulojen vähenemisen vuoksi. Taloudellinen menetys voi yksittäisen metsänomistajan kannalta olla merkittäväkin.

On arvioitu, että juurikääpä aiheuttaa maanomistajille vuosittain lähes 50 miljoonan euron tappiot. Männynjuurikäävän arvioidaan aiheuttavan tästä noin 10-20 prosentin eli 5-10 miljoonan euron tappiot. Juurikäävän torjunnalla vähennetään näitä taloudellisia tappioita ja lisäksi pyritään estämään juurikäävän leviämistä uusille alueille. Männyntyvitervastaudin osalta ei tarkasti tiedetä missä määrin ja millä nopeudella juurikääpä leviää kannosta tai puusta naapuripuuhun turvemaiden männiköissä. Tämä vaikeuttaa juurikäävän aiheuttamaa taloudellista menetyksen ja kantokäsittelyllä saatavaa hyödyn arviointia.

Kantokäsittelyn juurikäävää vastaan on todettu olevan taloudellisesti kannattavaa kivennäismaiden kuusikoissa tilanteessa, jossa itiöpaine on suuri ja kuusikko on terve tai lähes terve. Tuloksen voidaan ajatella pätevän myös turvemaiden männikköihin. Torjunnan taloudellinen kannattavuus heikkenee siirryttäessä etelästä pohjoiseen. Etenkin eteläisen Suomen turvemaiden, missä juurikääpä esiintyy runsaasti lähellä sijaitsevilla kivennäismailloilla (paljon kääpiä ja itiöitä), ja missä turvemaiden männiköt ovat suhteellisen terveitä (terveempiä kuin kivennäismaiden männiköt), kantokäsittelystä olisi hyötyä.

2.4 Toimijoiden omavalvonta

Metsätuholakiin sisällytettiin sen säätämisen yhteydessä ammattimaisille toiminnanharjoittajille omavalvontavelvollisuus. Metsätuholain valvonta toteutetaan pääasiassa ammattimaisten toiminnanharjoittajien omavalvontana. Metsätuholaki velvoittaa ammattimaiset toiminnanharjoittajat eli ammattimaiset puunkorjaajat ja -hankkijat toteuttamaan omavalvontaa. Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on valvottava metsätuholain mukaan puutavaran poiskuljettamisen määräaikojen noudattamista (3 §), vaihtoehtoisten toimenpiteiden toteuttamista (4 §), männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistamista (5 §), puutavaran varastointia (8 §) sekä juurikäävän torjuntaa (8 a §). Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on sen lisäksi nimettävä omavalvonnan vastuuhenkilö sekä tehtävä omavalvontailmoitus metsäkeskukselle tilanteissa, joissa metsätuholain mukaisia toimia ei ole mahdollisia toteuttaa.

Ammattimaisella toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan metsätuholain 2 §:n 13 kohdan mukaan puutavaran omistajaa tai hakkuuoikeuden haltijaa. Määritelmä rajaa omavalvontavelvollisuuden ulkopuolelle sellaiset puumarkkinoilla ammattimaisesti toimivat tahot, jotka eivät toiminnassaan tule puutavaran omistajiksi tai hakkuuoikeuden haltijoiksi. Puukaupan välitystoiminta on laajasti käytössä oleva menettely puunkorjuussa. Käytännössä tällaiset välitystoimintaa harjoittavat tahot kuitenkin toimivat kuin puunostaja, mutta metsätuholain 18 § ei koske heitä asettaen toimijat eriarvoiseen asemaan. Arviointihanke suositti täsmentämään ammattimaisen toiminnanharjoittajan määritelmää tältä osin sisällyttämällä myös ammattimaisesti puutavaran välitystoimintaa harjoittavat tahot omavalvontavelvoitteen piiriin.

Lisäksi ammattimaisen toiminnanharjoittajan määritelmää on tarpeen tarkentaa Metsähallituksen osalta. Nykytilanteessa Metsähallituksen harjoittaman metsätalouden asema ei ole selvä suhteessa metsätuholain ammattimaisen toiminnanharjoittajan määritelmään. Sen vuoksi on tulokinnanvaraista, koskevatko velvoitteet Metsähallitusta esimerkiksi metsätuholain 18 §:n 1 momentin omavalvontaan liittyen. Metsähallitus on kuitenkin noudattanut toiminnassaan metsätuholain velvoitteita, joten ehdotettavalla muutoksella vahvistetaan myös lainsäädännön tasolla toimijoiden yhdenvertainen asema.

2.5 Suhde muuhun lainsäädäntöön

Pääsääntöisesti metsätuholailta estetään sellaisten lajien aiheuttamia metsätuhoja, jotka jo tällä hetkellä esiintyvät Suomessa. Ilmastonmuutos sekä puutavaran ja taimien kansainvälinen kauppa lisäävät metsähyönteisten ja taudinaiheuttajien leviämisen riskiä niiden luontaisen levinneisyysalueen ulkopuolelle. Suomea sitovat useat kansainväliset sopimukset kasvinterveysalalla. Suomi on Euroopan unionin jäsenenä ollut velvollinen yhdenmukaistamaan kasvinterveyslainsäädäntönsä yhteisön kasvinterveyslainsäädännön kanssa. Uusi kasvinterveyslaki (1110/2019) tuli voimaan 14.12.2019. Lailla täydennetään ns. kasvinterveysasetusta eli kasvintuhoojien vastaisista suojatoimenpiteistä, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 228/2013, (EU) N:o 652/2014 ja (EU) N:o 1143/2014 muuttamisesta sekä neuvoston direktiivien 69/464/ETY, 74/647/ETY, 93/85/ETY, 98/57/EY, 2000/29/EY, 2006/91/EY ja 2007/33/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/2031. Kasvinterveysasetuksen soveltaminen alkoi pääosin 14.12.2019. Asetuksen tavoitteena on suojella Euroopan unionin viljelykasvien ja julkisten ja yksityisten viheralueiden ja metsien terveyttä sekä turvata samalla unionin biologinen monimuotoisuus ja ympäristö ja varmistaa kasvien laatu. Kasvinterveysasetuksella ja kasvinterveyslailla säädetään toimenpiteistä kasvinterveysriskien hallitsemiseksi ja Suomessa vielä esiintymättömien kasvintuhoojien leviämisen estämiseksi. Kasvinterveyslain toimivaltaisia viranomaisia ovat Ruokavirasto, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja Tulli.

Metsälaissa on useita liityntäkohtia metsien terveyden ja elinvoimaisuuden turvaamiseen. Laki edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään. Lain mukaan puunkorjuun toteutuksessa on vältettävä kasvamaan jätettävien puiden vaurioitumista ja niiden kasvuolosuhteita heikentävien maastovaurioiden syntymistä. Metsälain mukaan taimikon saa perustaa männyn, kuusen, rauduskoivun, haavan, siperianlehtikuusen, vaahteran, tervalepän, tammen, kynäjalavan, vuorijalavan, metsälehmuksen, saarnen ja hybridihaavan alkuperältään ja kasvupaikalle sopivilla taimilla tai siemenillä. Hieskoivun osalta metsälaissa on erityissäännökset sopivista kasvupaikoista. Jos taimikko perustetaan muilla kuin edellä mainituilla puulajeilla, on metsänkäyttöilmoituksessa esitettävä riittävä selvitys niiden kasvatuskelpoisuudesta ja alkuperän soveltuvuudesta uudistettavan alueen olosuhteisiin. Laissa säädetään lisäksi metsätalouden harjoittamisesta suojametsissä metsärajan alenemisen estämiseksi. Metsälakia uudistettiin vuonna 2014 voimaan tulleella muutoksella siten, että metsien käsittelyyn liittyvää yksityiskohtaista sääntelyä vähennettiin ja esimerkiksi pienaukkohakkuiden ja eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen menetelmien vaatimat erityistarpeet otetaan lain säännöksissä huomioon. Myös metsälain soveltamisalaa tarkennettiin erityisesti erilaisten luonnonsuojeluun tarkoitettujen alueiden osalta.

Metsätalouden rahoitusta koskevan lainsäädännön nojalla osoitetaan valtion rahoitusta yksityisille maanomistajille toimenpiteisiin, joilla edistetään metsälain mukaista metsien kestävää hoitoa ja käyttöä. Monet rahoitettavat työlajit, kuten nuoren metsän hoito ja metsän terveyslannoitus, tähtäävät metsien terveyden ja elinvoimaisuuden ylläpitoon ja parantamiseen. Parhailtaan on valmistelu käynnissä uudesta metsätalouden kannustejärjestelmästä, jossa on tarkoitus säilyttää myös edellä mainitut työlajit.

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta säädetään riistavahinkolaissa (105/2009). Laissa säädetään niistä perusteista ja menettelyistä, joiden perusteella myönnetään varoja vahinkojen korvaamiseen ja riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemiseen.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on päivittää metsätuholakia vastaamaan muuttuvan ympäristön vaatimuksia metsätuhoriskien vähentämiseksi. Esityksen keskeiset kysymykset koskevat kirjanpainajan torjuntaa, juurikäävän torjuntaa turvemaiden männiköissä, laajojen metsätuhojen torjuntaa sekä toimijoiden omavalvontavelvoitteen laajentamista.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Kirjanpainajan torjunta

Kirjanpainajan osalta tavoitteena on parantaa torjunnan tehokkuutta aikaistamalla määräaikoja, joilla säännellään kuusen metsästä poistamista.

Tällä hetkellä on selkeä tarve aikaistaa kuorellisen kuusipuutavaran poiskuljetusta hakkuupaikalta ja välivarastosta B-alueella. Kirjanpainajat ehtivät lämpösummatarkastelun perusteella aikuistumaan ja leviämään ympäröivään metsään ennen metsätuholain asettamaa määräaikaa (24.7.) kuorellisen kuusipuutavaran poistolle. Siten osa B-alueesta tulisi metsätuholain nojalla

annettavalla asetuksella liittää A-alueeseen, jolloin määräajaksi tulisi 15.7. A-alueeseen liitettäviä maakuntia olisivat Satakunta, Pirkanmaa ja Etelä-Savo sekä osia Keski-Suomesta, Pohjois-Savosta ja Pohjois-Karjalasta.

4.1.2 Ytimennävertäjien torjunta

Männyn ytimennävertäjätuhojen osalta pienet, alle viidenkymmenen kiintokuutiometrin kokoiset mäntypinot voitaisiin vapauttaa poiskuljetusvelvoitteesta. Ytimennävertäjät aiheuttavat kasvutappioita ympäröivään metsään, mutta pystynävertäjästä johtuva pinon vaikutus harvoin ylittää yli 40 – 60 metrin päähän pinosta. Lisäksi pinojen varastointi on lyhytkestoista, joten metsikkö toipuu pinon aiheuttamasta vahingosta.

4.1.3 Juurikäävän torjunnan ulottaminen mäntyvaltaisille turvemaille

Juurikäävän leviämisen ehkäisemiseksi ehdotetaan mäntyvaltaisille turvemaiden metsille kantokäsittelyvelvoitetta juurikäävän torjunta-alueella. Kokonaistaloudellisesti olisi perusteltua suojella nyt vielä sangen terveiden turvemaiden männiköt männynyvitervastaudilta, sillä mitä kattavammin kantokäsittely tehdään mäntyvaltaisissa metsissä maapohjan laatuun katsomatta, sitä vähemmän männynjuurikääpä esiintyy alueella tulevaisuudessa.

Lainmuutoksen tarkoituksena on, että metsätuholain 8 a §:n nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella edellä tarkoitettu torjunta tehtäisiin velvoittavaksi eteläisessä Suomessa. Tämä velvoite toteutettaisiin juurikäävän torjunnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (264/2016) sisältöä muuttamalla. Vapaaehtoinen kantokäsittely mäntyvaltaisilla turvemaille on ollut jo nyt mahdollista.

4.1.4 Puutavaran omistusoikeus

Metsätuholakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä (2 a §), jolla määriteltäisiin ajankohta, jolloin puutavaran omistajuus vaihtuisi metsätuholain 3 ja 4 §:n soveltamisen kannalta. Muutoksen tarkoituksena on varmistaa torjuntatoimien toteuttaminen ja selkeyttää vastuutahojen metsätuholain toimenpiteiden kannalta.

4.1.5 Omavalvonta

Omavalvonnan osalta ehdotetaan ammattimaista puunvälitystoimintaa harjoittavien toimijoiden sisällyttämistä omavalvonnan piiriin. Lisäksi ehdotetaan Metsähallituksen aseman selkeyttämistä metsätuholaisissa omavalvonnan osalta. Metsätuholakiin ehdotetaan lisättäväksi myös velvoite tehdä kirjallinen omavalvontasuunnitelma.

Lisäksi ehdotetaan omavalvonnan ja erityisesti juurikäävän torjunnan ulottamista myös muihin kuin kasvatus- ja päätehakkuisiin. Ehdotuksella pyritään selkeyttämään omavalvontavastuuta hakkuissa, jotka eivät luonteeltaan vastaa metsänhoidollisia hakkuita. Tällaisia hakkuita voisivat olla esimerkiksi sähkölinjojen sekä rautateiden ja tienvarsien raivaukset, joissa korjuualat voivat olla huomattavan laajoja.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1.1 Vaikutukset metsäteollisuuteen

Kirjanpainajan torjunnan osalta METULA-hankkeessa arvioitiin muutosehdotusten vaikutusta puunhankinnan logistiikkakustannuksiin. Määräajan aikaistuksen vaikutus kohdistuisi kuusi-puutavaralajeista lähinnä sellukuuseen, jolla ei ole yhtä tiukat laatu- ja tuoreusvaatimukset kuin mekaanisen massan valmistukseen käytettävällä kuusikuitupuulla. Kuljetusten aikaistus 9 päivällä aiheuttaisi 0,4 – 1,4 prosentin kasvun koko vuoden sellukuuseen kuljetus- ja varastointikustannuksiin. Aikaistus lisäisi kuljetusresurssien ja terminaalivarastoinnin tarvetta, joista edelliseen voidaan vaikuttaa osin kuljettajien lomien ja työvuorojen uudelleenjärjestelyillä. Laskelmassa ei ole huomioitu ehdotusta pienten mäntykuitupuuerien sääntelyn muutoksesta, minkä arvioidaan osaltaan helpottavan kuusipuutavaran kuljetusten aikaistumisesta aiheutuvaa kasvua kuljetuksiin ja varastointiin ennen määräaika.

Ehdotuksen mukaan metsän hakkaajan olisi huolehdittava juurikäävän torjunnasta myös mäntyvaltaisilla turvemaidella. Valtakunnan metsien 12. inventoinnin mukaan turvemaiden osuus runkopuun hakkuukertymästä on hieman alle 20 prosenttia Etelä-Suomessa. Torjuntavelvoitteen laajentamista koskevalla alueella olisi Luken laskelman mukaan harvennusehdotuksia yhteensä 370 000 hehtaaria eli seuraavan kymmenvuotiskaudelle jaksotettuna 37 000 hehtaaria vuodessa. Vastaavasti uudistushakkuuehdotuksia olisi 237 000 hehtaaria eli 23 700 hehtaaria vuodessa. Tästä mahdollisten kohteiden määrästä arvioidaan lopulta toteutuvan hakkuina vuosittain harvennuksia 21 000 ja uudistushakkuuta noin 6 600 hehtaaria.

Noin 85 prosenttia puunmyynnistä yksityismetsissä tehdään pystykauppoina. Pystykaupassa omistaja luovuttaa metsänhakkuuoikeuden puunostajalle. Puuta ostava teollisuus on siis pääsääntöisesti velvollinen huolehtimaan juurikäävän torjunnasta. Käytännössä torjunnan tekevät valtaosin metsäkoneyrittäjät. Koska laajennuksen piiriin kuuluvat alueet ovat jo torjunta-alueen sisällä, arvioidaan muutoksen vaikutuksen koneyrityksien kustannuksiin jäävän hyvin vähäiseksi. Puuta ostava teollisuus olisi myös velvollinen seuraamaan juurikäävän torjunnan toteutusta osana omavalvontaa.

Juurikäävän torjuntaa tekevä on velvollinen suorittamaan myös kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) mukaan kasvinsuojelututkimuksen.

4.2.1.2 Vaikutukset maanomistajiin

Ehdotusten tavoitteena on ylläpitää ja edistää metsien hyvää terveydentilaa. Siten niillä voidaan katsoa olevan lähtökohtaisesti myönteinen vaikutus maanomistajiin. Jos maanomistaja hakkaa puunsa itse, eikä luovuta metsänhakkuuoikeutta toiselle osapuolelle, joutuisi hän mäntyvaltaisilla turvemaidella huolehtimaan juurikäävän torjunnasta itse. Pystykaupoissa torjuntatyön tekee pääsääntöisesti metsäkoneyrittäjä, jolloin torjuntatyön kustannukset laskutetaan metsänomistajalta. Siten maanomistajalle aiheutuu lisäkustannus hakkuun toteuttajasta riippumatta. Kokonaisuhyötyjen arvioidaan kuitenkin olevan lisäkustannusta merkittävämmät. Juurikäävän torjunnalla estetään sienituhon leviäminen metsänomistajan seuraavaan puusukupolveen ja ympäröiviin metsiin.

4.2.1.3 Vaikutukset metsäkeskuksen toimintaan

Metsäkeskus tekee juurikäävän torjuntaa koskevia satunnaisotantaan perustuvia tarkastuksia vuosittain 60 - 80 kappaletta. Metsätuholain valvontaan käytetään vuosittain noin 90 henkilötyöpäivää. Turvemaiden männiköiden juurikäävän torjuntavelvollisuuden valvonnan ei arvioida lisäävän valvontaresurssien tarvetta.

4.2.1.4 Ammattimaisen toiminnanharjoittajan omavalvonta

Ehdotetulla ammattimaisen toiminnanharjoittajan omavalvonnan muutoksella sisällytettäisiin kaikki laajamittaista puun välitystoimintaa harjoittavat toimijat omavalvontavelvoitteen piiriin. Metsätuholain velvoitteet ovat harjoitetun korjuutoiminnan osalta koskeneet näitä toimijoita jo aiemmin. Siten voidaan ehdotuksella katsoa olevan vain vähäinen kustannusvaikutus.

Metsähallituksen osalta muutoksen ei katsottaisi aiheuttavan lisäkustannuksia, sillä Metsähallituksen toimintamallit ovat jo vastanneet omavalvonnan velvoitteita.

Ammattimaisille toiminnanharjoittajille esitetään lisäksi kirjallisen omavalvontasuunnitelman laatimista. Ehdotuksella katsotaan olevan vähäinen vaikutus niihin toimijoihin, joilla kirjallista suunnitelmaa ei vielä ole suunnitelman laatimiseen vaadittavan työmäärän vuoksi. Myönteisenä vaikutuksena voidaan katsoa suunnitelman tukevan toimijan omavalvonnan suunnittelua ja toimeenpanoa sekä tehostaa metsäkeskuksen suorittamaa metsätuholain valvontaa.

4.2.2 Ympäristövaikutukset

Metsätuholakiin ehdotetuilla muutoksilla pyritään turvaamaan ja edistämään metsien hyvää terveydentilaa. Siten ehdotuksella voidaan katsoa olevan ympäristön hyvää tilaa sekä ilmastonmuutokseen sopeutumista ja metsien hiilensidontaa edistävä vaikutus. Esimerkiksi juurikäävän torjunnan avulla ehkäistään puuston laajamittaista lahoamista ja siten ylläpidetään puuston hiilinielua ja -varastoa.

Metsätuholakiin on yhtymäkohtia luonnon monimuotoisuuden suojeluun, muun muassa vahingoittuneiden puiden poistovelvoitteen suhteen. Tältä osin lakiin ei kuitenkaan esitetä muutoksia.

Kuten edellä on selvitetty, metsätuholaki velvoittaa torjumaan juurikäävää käsittelemällä havupuultaisten kasvatusta ja päätehakkuiden yhteydessä tuoret kantopinnat juurikäävän torjuntaan soveltuvalla kasvinsuojeluaineella. Kasvinsuojeluaineiden tehoaineiksi voidaan hyväksyä vain terveydelle ja ympäristölle turvalliset tehoaineet. Kasvinsuojeluaineiden sisältämien tehoaineiden riskit arvioidaan ja tehoaineet hyväksytään EU:ssa. Suomessa tällä hetkellä hyväksytyjä tehoaineita juurikäävän torjuntaan ovat urea ja harmaaorvakkasienen itiöt. Kantokäsittelyaineet eivät ole kemikaalilain (599/2013) mukaan vaaralliseksi luokiteltuja. Tällä hetkellä juurikäävän torjunta tehdään pääasiassa urealla johtuen sen paremmasta käytettävyydestä.

5 Lausuntopalaute

Esitysluonnoksen lausuntokierros järjestettiin 26.5.—12.7.2021. Lausunnon antoivat seuraavat x tahoja: oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Luke, Metsähallitus, Ruokavirasto, Suomen metsäkeskus, Suomen ympäristökeskus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), Suomen kuntaliitto, Helsingin yliopisto (maalaisuus-metsätieteellinen tiedekunta), Itä-Suomen yliopisto (luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunta), Etämetsänomistajien Liitto ry, Kasvinsuojeluseuran metsäjaosto, Kasvinsuojeluteollisuus ry,

Koneyrittäjät, Maailman Luonnon Säätiö (WWF) Suomen rahasto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, METO-Metsäalan asiantuntijat, Metsäalan Kuljetusyrittäjät ry, Metsäteollisuus ry, Pohjois-Suomen yhteismetsien yhdistys ry, Pääkaupunkiseudun Metsänomistajat PKMO, Sahateollisuus ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ja Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf.

Lausunnoissa...

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Laki metsätuhojen torjunnasta

2 §. *Määritelmät.* Metsätuholain 2 § sisältää laissa käytetyt määritelmät ja sen 13 kohdassa on määritelty ammattimainen toiminnanharjoittaja. Lainkohdan mukaan ammattimaisella toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan puutavaran omistajaa tai hakkuuoikeuden haltijaa, joka harjoittaa puutavaran korjuuta ja joka ammattimaisesti hankkii puutavaraa tai hakkuuoikeuksia jalostusta tai välittämistä varten. Määritelmän ulkopuolelle on rajattu sellainen yhteismetsän osakaskunta ja yhteisalueissa (758/1989) tarkoitettu yhteisen alueen osakaskunta, jonka osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa. Määritelmän kautta metsätuholaki sisältää velvoitteita sellaiselle taholle, joka katsotaan ammattimaiseksi toiminnanharjoittajaksi. Näitä velvoitteita metsätuholaissa ovat muun muassa omaoikeusvelvollisuus (18 §) ja ammattimaisen toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuus (19 §).

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan määritelmän kattavuus erilaisten toimijoiden osalta on nykyisin puutteellinen, koska määritelmä koskee vain puutavaran omistajaa ja hakkuuoikeuden haltijaa. Puukauppa voidaan kuitenkin toteuttaa myös esimerkiksi niin, että puunkorjuu ja kuljetus hoidetaan metsänhoitoyhdistyksen tai metsäkoneurakoitsijan toimesta sopimukseen perustuvana korjuupalveluna. Sopimuksen osapuolina ovat metsänomistaja tai hakkuuoikeuden haltija ja esimerkiksi edellä mainittu metsäalan toimija. Tällöin puunkorjuun ja kuljetuksen toteuttava taho ei ole hakkuuoikeuden haltija, koska sillä ei ole hakkuuoikeutta alueen puihin vaan se toimii sopimuksen perusteella vain puunkorjuun ja mahdollisesti myös kuljetustyön toteuttajana. Mainittu taho ei siten ole yksiselitteisesti metsätuholain määritelmään ammattimaisesta toiminnanharjoittajasta luettava toimija, jota koskisi muun muassa edellä mainitut metsätuholain velvoitteet. Määritelmän sisältö ei ole kuitenkaan vielä aiheuttanut sitä, että käytännön toiminnassa olisi tullut esille erilaista käytäntöä eri metsäalan toimijoilla metsätuholain noudattamisessa.

Myöskään Metsähallituksen harjoittaman metsätalouden asema ei ole selvä suhteessa metsätuholain ammattimaisen toiminnan harjoittajan määritelmään. Metsähallitus harjoittaa nykyisin metsätaloutta omistamansa tytäryhtiön eli Metsähallitus Metsätalous Oy:n, jäljempänä *yhtiö*, kautta. Valtion metsätalousosakeyhtiöstä annetun lain (235/2016) 1 §:n 2 momentin mukaan perustettavan yhtiön toimialana on metsätalouden harjoittaminen yksinoikeudella valtion omistamalla maalla ja puutavaran toimittaminen asiakkaille. Yhtiön oikeus metsätalouden harjoittamiseen sisältää maanomistajalle kuuluvan oikeuden suorittaa metsätalouteen kuuluvia toimenpiteitä. Yhtiö voi mainitun oikeuden nojalla toteuttaa hakkuuta ja myydä puutavaraa tai puutavaran hakkuuoikeuksia. Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on metsätuholain määritelmän mukaan harjoitettavan puutavaran korjuun lisäksi hankittava ammattimaisesti puutavaraa tai hakkuuoikeuksia jalostusta tai välittämistä varten. Yhtiö kylläkin harjoittaa puutavaran korjuuta vaikkakin vähäisessä määrin, mutta se ei hanki ammattimaisesti puutavaraa jalostusta tai välittämistä varten, koska se toimittaa itse omistamaansa puutavaraa asiakkaille.

Edellä selvitetyn määritelmän sanamuoto aiheuttaa sen, että on tulkinnanvaraista, koskeeko yhtiötä velvoitteet esimerkiksi metsätuholain 18 §:n 1 momentin omavalvontaan liittyen. Toisaalta yhtiö on kuitenkin noudattanut toiminnassaan metsätuholain velvoitteita. Yhtiön ollessa merkittävä toimija metsätaloudessa olisi tärkeää täydentää metsätuholakia siten, että myös se luetaisiin metsätuholaissa tarkoitetuksi ammattimaiseksi toiminnanharjoittajaksi. Tämä selkiinnyttäisi vallitsevaa tilannetta ja olisi myös tasapuolinen muiden toimijoiden kannalta noudatettavien velvoitteiden ja niiden noudattamatta jättämisen seuraamusten suhteen. Yhtiön olisi myös tarkoituksenmukaista olla selvyiden ja tulkintaongelmien välttämiseksi puunkorjuun kaikissa vaiheissa itse vastuussa metsätuholain velvoitteista.

Edellä selvitetyn perusteella metsätuholain 2 §:n 13 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen sisältyisi kaksi alakohtaa, joista toinen koskisi vain yhtiötä. Ehdotettuun a-alakohtaan sisältyisi puutavaran omistajan ja hakkuuoikeuden haltijan lisäksi myös sellaisen sopimuksen alkuperäinen sopimusosapuoli, joka on tehnyt puutavaran omistajan tai hakkuuoikeuden haltijan kanssa puunkorjuun tai sen lisäksi myös kuljetustyön toteuttamiseksi sopimuksen. Metsätuholain velvoitteita ei voisi siirtää alihankkijan vastuulle vaan ne ovat sen tahon vastuulla, joka on alkuperäinen sopimusosapuoli puutavaran omistajan tai hakkuuoikeuden haltijan kanssa. Kyseistä alakohtaa myös hiukan selkiinnytettäisiin rakenteeltaan voimassa olevan säännöksen sisältöön verrattuna. Ehdotetun b-alakohdan mukaan ammattimaiseksi toiminnanharjoittajaksi katsottaisiin jatkossa myös taho, joka harjoittaa metsätaloutta yksinoikeudella valtion omistamalla maalla ja toimittaa puutavaraa asiakkaille. Yhtiön toiminimen sisällyttäminen säännökseen ei ole tarkoituksenmukaista, koska epäselvyyttä ei ole siitä, mitä tahoja määritelmällä tarkoitettaisiin. Ehdotetuilla muutoksilla saataisiin kaikki ammattimaiset toiminnanharjoittajat erilaisissa puun hankintaan liittyvissä tilanteissa kattavasti metsätuholain velvoitteiden piiriin.

2 a §. *Puutavaran omistaja.* Yleisin puukaupan muoto on pystykauppa. Pystykaupalla tarkoitetaan hakkuusopimusta, jossa metsänomistaja myy ostajalle sopimuksessa määriteltujen puiden hakkuuoikeuden ja sopimuksen mukaan kaadettujen puiden kuljettamisen käyttöpaikalleen. Pystykauppojen osuus yksityismetsien puukaupoista - lukuun ottamatta metsäteollisuuden omien metsien hakkuuta - oli 85 prosenttia vuonna 2019. Pystykaupassa ostaja huolehtii siten puun korjuusta eli kaadosta ja kuljetuksesta sopimuksessa sovitun mukaisesti. Pystykauppasopimusten sisällössä on kuitenkin vaihtelua muun ohella siinä, missä puunkorjuun vaiheessa myyjän omistusoikeus puutavaraan siirtyy ostajalle. Siirtohetken määrittely voidaan sitoa sopimuksessa esimerkiksi puiden kaatamiseen, mittaukseen muualla kuin jalostuspaikassa tai tehdasmittauksessa. Puutavaran omistusoikeuden siirtymisajankohta on merkittävä, koska puutavaran omistusoikeus vaikuttaa siihen, ketä tai mitä tahoja metsätuholain tietyt velvoitteet koskevat. Puukaupan myyjäosapuoli ei välttämättä aina ymmärrä, että hän puukauppasopimuksen ehtojen perusteella voikin olla vastuussa metsätuholain velvoitteista. Harvemmin käytetty puukaupan muoto on hankintakauppa. Hankintakaupassa metsänomistaja suunnittelee ja toteuttaa hakkuun, puiden kaatamisen ja puutavaran kuljettamisen tienvarsivarastoon siten kuin puun ostajan kanssa on sovittu. Hankintakaupassa puutavaran omistajuus on puunmyyjällä pääsääntöisesti siihen saakka, kunnes puut lastataan puutavara-autoon kuljetettavaksi välivarastoalueelle tai jalostuspaikkaan.

Metsätuholaissa säädetään velvoitteista puutavaran omistajalle. Puutavaralla tarkoitetaan metsätuholain 2 §:n 3 kohdan mukaan tyviläpimitaltaan yli 10 senttimetriä olevaa puutavaralajeiksi valmistettua kuorellista raakapuuta puutavaran käyttötarkoituksesta riippumatta. Lain 3 §:n 2 momentissa säädetään puutavaran omistajan noudatettavaksi määräajat kaadetun havupuutavaran poiskuljetukselle hakkuupaikalta ja välivarastolta. Lain 4 §:n 1 momentissa säädetään toimenpiteistä, jos puutavaran omistaja ei poista puutavaraa metsätuholain 3 §:n 2 momentin mukaisesti.

Metsätuholain velvoitteiden noudattamisen kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että velvoite noudattaa metsätuholain 3 ja 4 §:ää tulisi tietyn säännönmukaisen puunkorjuuseen liittyvän vaiheen perusteella. Nykyisin sen ratkaisee edellä selvitettyissä metsätuholain velvoitteissa yksityisoikeudellisen puukauppasopimuksen sisältö. Jotta nykyinen tilanne saataisiin selkeäksi ja johdonmukaiseksi, olisi metsätuholaissa määriteltävä se ajankohta, jolloin pystykaupassa katsotaan puutavaran omistajuuden vaihtuvan metsätuholain soveltamisen kannalta. Muutoksella ei puututtaisi sopimusvapauteen, koska metsätuholakiin tehtävä tarkennus koskisi vain metsätuholain velvoitteita eikä muutoin puunmyyjän ja puunostajan sopimia asioita. Lainsäädännöllä asetettaisiin pystykaupan tehneet puunmyyjät keskenään yhdenvertaiseen asemaan suhteessa metsätuholain 3 ja 4 §:ään. Hankintakaupassa myyjä on tietoisesti valinnut tämän kauppatavan, jossa puutavaran omistajuus säilyy selkeästi pidempään eli pääsääntöisesti puutavaran poiskuljetukseen saakka.

Metsätuholain 5 §:ssä (Männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistaminen metsiköstä ja välivarastosta) säädeltyjä tilanteita ei voida verrata metsätuholain 3 ja 4 §:n tilanteisiin. Viimeksi mainituissa pykälissä on säännökset puutavaran poiskuljetukseen liittyen, kun taas 5 § koskee rungonosien ja kantojen käsittelyä. Rungonosia voivat olla esimerkiksi puun tyvessä olevan maannousemasiemen aiheuttaman lahon vuoksi tehty tyvileikko (ns. lumppi). Rungonosana välileikko on puolestaan puunrungon keskiosasta mutkien tai oksien vuoksi poiskatkaistu pölkky. Viimeksi mainitut eivät ole metsätuholain 2 §:n 3 kohdan tarkoittamaa puutavaraa. Lähtökohtaisesti rungonosien omistusoikeus ei ole kiinteistön omistajalla, koska kaadettu puu ei ole enää kiinteistön ainesosa eli osa kiinteistöä. Toisaalta puukaupan ostajapuoli on pääosassa puukauppatapauksista sopinut hakkuuoikeuden luovutusta koskevan sopimuksen ehdoilla vain kaadettujen puiden puutavaralajeiksi muodostuvasta aineksestä. Sopimuksen ulkopuolelle jäävien rungonosien ja kantojen omistajuutta ei voida lainsäädännöllä siirtää taholle, joka ei ole tehnyt niihin liittyvää tahdonilmaisua puukauppasopimuksessa. Rungonosien ja kantojen omistusoikeus jää siten kiinteistön omistajalle, jollei niiden omistusoikeudesta ole puukauppasopimuksessa erikseen toisin sovittu. Metsätuholain 6 §:ssä säädellään vahingoittuneiden puiden poistamisesta metsiköstä ja välivarastosta. Vahingoittuneella puulla tarkoitetaan sellaista vaurioitunutta mänty- tai kuusipuuta, josta metsätuhoja aiheuttavat hyönteiset voivat levitä. Velvoitteet 6 §:ssä koskevat puiden omistajaa.

Metsätuholaki edellyttää, että ammattimaiset toiminnanharjoittajat ovat perehtyneitä metsätuholain edellyttämiin toimenpiteisiin puunkorjuun yhteydessä kuten esimerkiksi puutavaran peittämiseen tai kuorintaan. Yksittäisen metsänomistajan, joka tekee puiden pystykaupan esimerkiksi vain kerran, ei voida katsoa välttämättä olevan perehtynyt menetelmiin, joilla edellä mainitut toimenpiteet tehdään. Myöskään yleistyvä etämetsänomistajuus ei edes kaikissa tapauksissa aina mahdollistaisi velvoitteiden noudattamista metsätuholain asettamissa määräajoissa. Ammattimaisen toiminnanharjoittajan kokemusta ja toimintaresursseja ei voi verrata metsätuhojen torjunnassa puun myyjän osaamistasoon. Ehdotetulla muutoksella on tarkoitus suojata oikeussuhteen heikompa osapuolta eli tässä puunmyyjää suhteessa ammattimaisiin toiminnanharjoittajiin. Ehdotetulla muutoksella turvattaisiin myös metsätuholain 1 §:n mukaista lain tarkoitus eli metsien hyvän terveydentilan ylläpitämistä ja metsätuhojen torjumista.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan metsätuholakiin lisättäväksi uusi 2 a §. Ehdotetun 2 a §:n mukaan metsätuholain 3 ja 4 §:ssä puutavaran omistajaksi pystykaupassa katsottaisiin puun ostaja siitä alkaen, kun puukaupan kohteena olevat puut kaadetaan. Sopimus, jolla muutettaisiin tässä säädettyä, olisi mitätön. Puutavaran omistajuus olisi ehdotetulla määrittelyllä selvä, ja siten olisi yksiselitteistä mitä tahoja velvoitteet edellä mainituissa pykälissä koskevat. Kyseessä olisi niin sanottu pakottava sääntely, joka merkitsee sitä, ettei asiassa osapuolten välisellä sopimuksella ole mahdollista poiketa sääntelystä. Pakottavan lainsäädännön vastainen ehto olisi toisin sanoen mitätön ja sovellettavaksi tulisi metsätuholain 2 a §. Ehdotettu 2 a § sisältäisi myös

metsätuholaissa käytettävän määritelmän pystykaupasta. Tämä on tarpeen pystykaupan erottamiseksi hankintakaupasta. Pykälän määrittelyn mukaan pystykaupalla tarkoitettaisiin hakkuusopimusta, jossa metsänomistaja myy ostajalle sopimuksessa määriteltyjen puiden hakkuu-oikeuden ja jonka mukaan ostaja kuljettaa 2 §:n 3 kohdassa tarkoitetun puutavaran käyttöpaikalleen.

Pykälään liittyen ehdotetaan säädettäväksi siirtymäsäännös lain voimaantulon yhteydessä. Viimeksi mainittuun liittyvät perustelut ovat säännöskohtaisissa perusteluissa voimaantulosäännöksen yhteydessä (8 kohta). Ehdotettua pykälää on käsitelty myös Suhde perustuslakiin ja sääntämisyjärjestys —kohdassa.

3 §. *Puutavaran poistaminen hakkuupaikalta ja välivarastosta.* Esityksessä ehdotetaan 3 §:n sisältöä muutettavaksi vain sen 3 momentin osalta. Voimassa olevan 3 §:n 3 momentin mukaan mitä 2 momentin 2 kohdassa säädetään, ei sovelleta hakkuupaikalla tai välivarastossa sijaitsevaan yksittäiseen puutavara- tai energiapuupinoon, joka on mäntyä ja jonka tilavuus on enintään 20 kiintokuutiometriä. Pino katsotaan yksittäiseksi, jos se sijaitsee vähintään 200 metrin päässä muista vastaavista pinoista. Mainituissa 2 momentin 2 kohdassa säädetään kaadetun kaarnoittuneen mäntypuutavaran poiskuljettamisen määräajoista hakkuupaikalta ja välivarastosta.

Edellä selvitetyn METULA-hankkeen raportin mukaan kiintotilavuudeltaan alle 50 kiintokuutiometriä olevat mäntypuutavarapinot eivät tutkimuksen mukaan nostaneet männyn ytimennävertäjämääriä merkittävästi normaalia taustatasoa korkeammalle. Raportin mukaan nykyistä 20 kiintokuutiometrin rajaa mäntypuutavaran poiskuljetukselle voidaan perustellusti pitää ylimitoitettuna, koska ympärysmetsille aiheutuneita kasvaintappioita ei voida pitää merkittävänä, ja pienten puupinojen kohdalla ne ovat nykytiedon valossa hyvin vähäisiä.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetussa 3 §:n 3 momentissa säädettäisiin jatkossa mäntypuutavaran yksittäisen puutavara- tai energiapuupinon tilavuusvaatimukseksi enintään 50 kiintokuutiometriä nykyisen 20 kiintokuutiometrin tilalle. Tällä muutoksella vapautettaisiin enintään 50 kiintokuutiometrin kokoiset mäntypuutavarapinot poiskuljetuksen määräajoista. Muilta osin 3 §:n 3 momenttiin ei ehdotettaisi muutoksia.

Metsätuholain 3 §:n 1 momentin mukaan metsätuhoja aiheuttavien hyönteisten esiintymisen ja lämpösumman perusteella maa jaetaan A-, B- ja C-alueeseen. Näistä alueista on säädetty metsätuholain 3 §:n 5 momentin nojalla puutavaran poiskuljettamista koskevasta aluejaosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1309/2013). Aluejakojen säätäminen valtioneuvoston asetuksella on edelleen tarpeellista, jotta ilmeneviin metsätuhoihin olisi mahdollista reagoida ja tuhojen leviämiseen varautua riittävän nopeasti tarvittaessa aluejakoja muuttamalla. Tarvetta muuttaa edellä mainittua valtioneuvoston asetusta on selvitetty Lakia alemman asteinen sääntely —kohdassa.

5 §. *Männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistaminen metsiköstä ja välivarastosta.* Voimassa olevan 5 §:n 3 momentin mukaan, jos puutavaran omistaja ei kuljeta rungonosia pois siten kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, hänen on toimittava siten kuin 4 §:ssä säädetään. Kyseisen momentin osalta ehdotetaan, että sanat ”puutavaran omistajan” korvattaisiin sanalla ”omistajan”. Säännöksen sisältö olisi muutoksen jälkeen johdonmukainen verrattuna metsätuholain esitöihin 5 §:n 3 momentin osalta (HE 119/2013 vp) ja lainkohtaa edeltäviin 1 ja 2 momenttiin, joissa kummassakin momentissa velvoitteita on säädetty omistajalle, ei puutavaran omistajalle. Nykyisessä pykälän 3 momentissa puutavara myös viittaa eri asiaan kuin pykälän muut säännökset, jotka kohdistuvat rungonosiin ja kantoihin. Viimeksi mainitut eivät ole metsätuholain 2 §:n 3 kohdan määritelmän mukaan puutavaraa.

8 a §. *Juurikäävän torjunta.* Metsätuholain 8 a §:n 1 momentin mukaan metsän hakkaajan on huolehdittava kivennäis- ja turvemaalla suoritettavan kasvatus- ja uudistushakkuun yhteydessä juurikäävän torjunnasta juurikäävän leviämisen riskialueella toukokuun alun ja marraskuun loppun välisenä aikana. Torjunta on tehtävä hyväksyttävää torjuntamenetelmää käyttäen. Mainitussa lainkohdassa juurikäävän torjuntatoimet on säädetty tehtäväksi kasvatus- ja uudistushakkuun yhteydessä. Tämä on käytännössä johtanut siihen, että sellaiset hakkuut, jotka eivät ole metsälaisissa tarkoitettuja kasvatus- tai uudistushakkuita, rajautuvat juurikäävän torjuntavelvoitteen ulkopuolelle. Tällaisia hakkuita ovat esimerkiksi metsälain 5 b §:n (Hakkuu erityiskohteissa) mukaiset hakkuut. Kyseisen 5 b §:n 1 momentin mukaan, jos hakkuun kohteella on metsän monimuotoisuuden säilyttämisen, maiseman tai metsän monikäytön kannalta erityistä merkitystä, hakkuu voidaan tehdä kohteen erityisluonteen edellyttämällä tavalla. Lisäksi pykälän 2 momentin mukaan tutkimus-, opetus- tai muussa erityiskäytössä oleva metsä voidaan käsitellä sen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla. Myös sähkölinjojen ja junaratojen reunavyöhykkeiden hakkuut ja vastaavat muut hakkuut rajautuvat juurikäävän torjuntavelvoitteen ulkopuolelle, koska kyseessä eivät ole kasvatus- tai uudistushakkuiksi katsottavat hakkuut. Huolehtimalla torjunnasta mahdollisimman laajalla alueella vähennetään juurikäävän leviämisen riskiä myös ympäröivillä alueilla.

Edellä mainituista metsälain 5 b §:n kohteista olisi tarpeen ehdotetussa 8 a §:n muutoksessa rajoittaa juurikäävän torjunnan ulkopuolelle metsän monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta erityistä merkitystä omaavat kohteet ja tutkimuskäytössä olevat metsät. Monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta merkitys voi liittyä esimerkiksi eliölajiston, kuten harvinaisten kasvi- ja eläinlajien esiintymispaikkoihin. Nämä kohteet eivät ole laaja-alaisia ja siten niiden osalta juurikäävän torjunnan poisjäänti ei olisi merkittävä riski taudin leviämisen kannalta. Tutkimuslaitosten, yliopistojen ja korkeakoulujen tutkimuskäytössä olevat metsät olisi myös tarkoituksenmukaista jättää torjuntavelvoitteen ulkopuolelle, mikäli sille on peruste tutkimuksen näkökulmasta. Säännös ei kuitenkaan estä juurikäävän torjuntaa, jos se on mahdollista haittaamatta käynnissä olevien tutkimushankkeiden toteuttamista.

Hakkuut voivat muodostua hyvinkin laaja-alaisiksi muissa erityiskohteissa sekä sähkölinjojen, junaratojen reunavyöhykkeiden ja muiden vastaavien linjahakkuissa, ja siksi on tärkeää, että nämä kohteet saatettaisiin juurikäävän torjuntavelvoitteen piiriin. Se olisi perusteltua myös sen vuoksi, että juurikäävän torjunta ja muut metsätuholain velvoitteet koskisivat muutoksen jälkeen pääsääntöisesti samoja alueita.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan metsätuholain 8 a §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että lainkohdassa korvattaisiin sanat ”kasvatus- ja uudistushakkuun” sanalla ”hakkuun”. Ehdotetulla muutoksella saataisiin metsätuholain soveltaminen yhdenmukaiseksi erilaisten hakkuiden osalta juurikäävän torjunnan osalta. Edellä selvitetyn lisäksi pykälän 1 momenttia ei muutoin muutettaisi.

Alhaisesta lämpötilasta johtuva poikkeus ja kotitarvehakkuu säilyisi edelleen juurikäävän torjuntavelvoitteen ulkopuolella. Näistä säädettäisiin jatkossakin metsätuholain 8 a §:n 2 momentissa, jonka mukaan poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, hakkuun yhteydessä ei tarvitse huolehtia torjunnasta, jos ilman lämpötila on siihen liian alhainen tai kyse on kotitarvehakkuusta. Kotitarvehakkuulla tarkoitetaan yleisesti tilan käyttöön tulevien rakennuspuiden, polttopuiden tai muiden tilan tarpeisiin käytettävien puiden hakkaamista. Nämä hakkuut eivät yleensä ole suuria puumääriltään. Kyseessä ei ole kotitarvehakkuu, jos puita käytetään tilalla kaupallisen toiminnan raaka-aineina, esimerkiksi hakkuu polttopuiden ulosmyyntiä varten ei ole kotitarvehakkuuta. Ehdotetun 8 a §:n 2 momentin mukaan hakkuun yhteydessä ei torjunnasta tarvitsisi huolehtia myöskään, jos hakkuun kohteella on metsälain 5 b §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla metsän monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta erityistä merkitystä tai

kyse olisi hakkuusta, joka tehdään metsälain 5 b §:n 2 momentin tarkoittamassa tutkimuskäytössä olevassa metsässä ja mikäli torjunnan poisjättämiselle on tutkimuksen näkökulmasta peruste.

Metsätuholain 8 a §:n ehdotetun muutoksen yhteydessä 3 momentin valtuussäännös säilyisi samanaanaisena. Momentti kuitenkin sisällytettäisiin pykälän muutoksen yhteyteen lakiteknisen kokonaisuuden säilyttämiseksi.

18 §. *Oma- ja valvontavelvollisuus.* Metsätuholain 18 § sisältää ammattimaiselle toiminnanharjoittajalle säädetyt velvoitteet oma- ja valvonnan järjestämisestä. Oma- ja valvontaan kuuluvat oma- ja valvonnan suunnittelu, toteuttaminen ja toteuttamisen seuranta. Oma- ja valvonnan pääpaino kohdistuu puutavaran poistamiseen hakkuupaikalta ja väli- ja varastosta sekä puutavaran varastointiin terminaali- ja tehdasvarastossa. Nykyisin ammattimaisilla toiminnanharjoittajilla on pääsääntöisesti olemassa järjestelmät, joilla ne pystyvät seuraamaan puutavara- ja varastojen sijaintia tarkasti kulakin hetkellä.

Metsätuholain 15 §:ssä säädetään metsäkeskuksen tarkastusoikeudesta ja 16 §:ssä tiedonsaanti- ja valvontaoikeudesta. Metsäkeskus valvoo ammattimaisien toiminnanharjoittajien oma- ja valvontaa riskinarviointiin ja satunnaisotantaan perustuen valvontasuunnitelmansa mukaisesti. Metsäkeskuksella on oikeus metsätuholain 15 §:n 2 momentin mukaan saada tarkastuksissa tarkastuksen asianmukaiseksi suorittamiseksi ja valvonnan toteuttamiseksi välttämättömät tiedot ja asiakirjat. Tällainen asiakirja on myös oma- ja valvontasuunnitelma, jos sellainen on laadittu.

Metsätuholain toimeenpanon ja valvonnan tehostamiseksi olisi tarkoituksenmukaista, että ammattimaiset toiminnanharjoittajat veloitettaisiin laatimaan kirjallinen oma- ja valvontasuunnitelma. Pääosalla kyseinen suunnitelma on jo olemassa, mutta koko toimintakentän olisi välttämättömä olla suunnitelmallisesti varautunut metsätuholain velvoitteiden noudattamiseen. Metsäkeskuksen internet-sivulla (metsakeskus.fi) on käytettävissä malli oma- ja valvontasuunnitelman laatimiseksi. <https://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/document/metsatuholaki-oma- ja valvontasuunnitelma-malli.pdf>

Oma- ja valvontasuunnitelman laatiminen aiheuttaa vähäisen kustannuserän ajankäytöllisesti, erityisesti kun käytettävissä on edellä mainittu mallipohja. Kirjallisesti laadittava valvontasuunnitelma nopeuttaa mahdollisen tarkastuskäynnin tekemistä. Oma- ja valvontasuunnitelmaa ei olisi toimitettava metsäkeskukseen hyväksyttäväksi. Tarkastuksen yhteydessä on myös mahdollista käydä järjestelmällisesti läpi mahdollisia muutostarpeita ammattimaisella toiminnanharjoittajalla käytössä olevaan valvontasuunnitelmaan.

Ehdotetun 18 §:n 1 momenttia ei muutettaisi. Momentti kuitenkin sisällytettäisiin pykälän muutoksen yhteyteen lakiteknisen kokonaisuuden säilyttämiseksi. Ehdotetun pykälän 2 momenttiin lisättäisiin virke, jonka mukaan ammattimaisen toiminnanharjoittajan olisi laadittava oma- ja valvonnan toteuttamiseksi kirjallinen oma- ja valvontasuunnitelma. Momentissa säilyisi edelleen nykyinen velvoite oma- ja valvonnan vastuuhenkilön nimeämisestä.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa on maa- ja metsätalousministeriölle osoitettu asetuksenantovaltuus.

28 §. *Voimaantulo.* Ehdotettua metsätuholain voimaantulosäännöstä (28 §:n 1 momentti) koskeva muutos on asiayhteydessä metsätuholain 10 a §:ään. Tästä johtuen tämän lainkohdan perustelut on yhdistetty 6.2 -kohdan perusteluihin.

6.2 Laki metsätuhojen torjunnasta

10 a §. *Eräät Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvat korvauksensaajia koskevat vaatimukset.* Ehdotettu säännös on samanasaisena voimassaolevassa metsätuholaisissa. Se on kuitenkin EU:n valtioneuvoston päätöksistä johtuen säädetty olemaan voimassa väliaikaisesti 31.12.2021 saakka. Kyseisessä 10 a §:ssä säädetään siitä, että metsätuholain 10 §:ssä tarkoitettua korvausta ei myönnetä, jos korvauksensaaja on saanut 10 §:ssä tarkoitettujen vahinkojen korvaamiseen muuta julkista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdessä. Mainitun 10 a §:n 2 momentissa säädetään puolestaan siitä, että tuensaajina eivät voi olla vaikeuksissa olevat yritykset. Tuensaajina eivät voi myöskään olla yritykset, joille on annettu sellaiseen komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on todettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. Edellä selvitetty 10 a § on jatkossakin tarpeen metsätuholain 10 §:ssä tarkoitettua korvaussäännöksen vuoksi, jonka voimassaoloa selvitetään seuraavassa kappaleessa. Metsätuholain esitöissä (HE 261/2018 vp) on kuvattu asiaan liittyviä EU:n valtioneuvoston päätöksiä.

Komissio on hyväksynyt metsätuhojen korvausta koskevan tukiohjelman 17.5.2018 ja se on komission päätöksen (asiatunnus SA.47083) mukaan voimassa 31.12.2021 asti. Tukiohjelma sisältää metsätuholain 10 §:n mukaisen laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneiden kustannusten ja vahinkojen korvausmenettelyn. Komissio on uudistamassa valtioneuvoston päätöksiään ja on siihen liittyen päättänyt pidentää maa- ja metsätalouseläinlainsäädännön voimassaoloa. Metsätuhojen korvausta koskeva tukiohjelma on ilmoitettu komissiolle ns. ryhmänotifikaatiossa, jonka komissio on hyväksynyt 16.12.2020. Metsätuhojen korvausta koskeva säännös voi viimeksi mainitun komission päätöksen mukaan olla voimassa 31.12.2022 asti. Tästä syystä ehdotetaan, että metsätuholain voimaantulosäännöstä (28 §:n 1 momentti) muutettaisiin siten, että siinä todetun valtioneuvoston asetuksen voimassaoloaika olisi edellä mainitun komission päätöksen mukainen eli se olisi vuoden 2022 loppuun saakka voimassa. Metsätuhojen torjunnasta annetun lain 10 §:n voimaantulosta annetulla valtioneuvoston asetuksella (356/2019) säädetään vain metsätuholain 10 §:n voimaantulosta.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Esityksessä ei muutettaisi voimassa olevien asetuksenantovaltuuksien sisältöä metsätuholaisissa muutoin kuin maa- ja metsätalousministeriölle annettavan uuden asetuksenantovaltuuden osalta. Tarkoituksena on kuitenkin antaa nykyisten valtuuksien nojalla uudensisältöiset valtioneuvoston asetukset metsätuholain 3 §:n 5 momentin ja 8 a §:n 3 momentin nojalla.

Metsätuholain 3 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään A-, B- ja C-alueista. Näistä alueista säädetään puutavaran poiskuljettamista koskevasta aluejaoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Metsätuholain 3 §:n 2 momentissa säädetään edellä mainituille alueille määrääjat kuorellisen puutavaran poistolle metsästä ja välivarastosta hyönteistuhojen ennaltaehkäisemiseksi. Edellä METULA-hankkeen raportissa tarkasteltiin kuorellisen kuusipuutavaran metsästä ja välivarastosta poiston määräaikaisten aikaistamistarvetta erityisesti metsätuholain B-alueella suhteessa kirjanpajan aikuistumiseen. Raportin mukaan on selkeä tarve aikaistaa kuorellisen kuusipuutavaran poiskuljetusta B-alueella. Raportin mukaan nykyinen tilanne voitaisiin hoitaa siten, että B-alueen eteläiset alueet eli Etelä-Savon, Pirkanmaan ja Satakunnan maakunnat liitettäisiin A-alueeseen, jolloin näiden alueiden määrääjäksi tulisi 15.7.

Metsäkeskuksen tehtäviin kuuluu metsätuhoihin varautuminen muun ohella hyönteis- ja sienituhojen osalta. Metsätuholain 12 §:n 1 momentin mukaan metsäkeskus on velvollinen avustamaan Lukea metsätuhoja aiheuttavien kasvitautilien ja tuhoeläinten esiintymisen ja leviämisen

seurannassa. Tässä seurannassa tärkeässä osassa ovat metsänkäyttöilmoitukset, joihin on tehtävä merkintä metsätuhosta, kuten hyönteistuhosta, jos tuho on johtanut hakkuun suunnitteluun. Metsäkeskuksen näistä ilmoituksista kartalle koostamat ja päivittämät hyönteistuhokuviot vuodelta 2012-2020 osoittavat, että kirjanpainajan tuhoista johtuvat hakkuut ovat laajentuneet entistä pohjoisemmaksi itäisessä Suomessa. Tästä johtuen olisi tarkoituksenmukaista päivittää edellä selvitetyn lisäksi A-alueen rajaa myös itäisemmässä Suomessa. Maakuntia kokonaisuudessaan ei olisi tarkoituksenmukaista sisällyttää A-alueeseen, vaan A-alueen laajennus koskisi tiettyjä kuntia ja kaupunkeja Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakuntien alueilla. A-alueeseen sisällytettäväksi tarkoitettut kunnat käyvät ilmi hallituksen esityksen liitteenä olevasta valtioneuvoston asetusluonnoksesta.

METULA-hankkeen raportissa esitetty tai edellä selvitetty hyönteistuhojen seuranta ei aiheuta muutostarvetta metsätuholain 3 §:n 2 momenttiin, jossa edellä mainitusta määräajasta säädetään, koska aluejaosta on säädetty edellä mainitussa valtioneuvoston asetuksessa. Valtioneuvoston asetusta olisi muutettava, jotta kirjanpainajan aiheuttamat tuhot saataisiin paremmin rajoitettua. Asetuksella olisi tarkoitus säätää jatkossa Etelä-Savon, Pirkanmaan ja Satakunnan maakunnat sisällyttämään A-alueeseen nykyisen B-alueen sijaan. Lisäksi tehtäisiin myös Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakuntien osalta erikseen todettujen kuntien osalta niiden siirtäminen A-alueeseen.

Maa- ja metsätalousministeriö seuraa kirjanpainajan levinneisyysalueiden kehitystä ja esittää tilanteen niin vaatiessa edellä tarkoitettun valtioneuvoston asetuksen aluejaon päivittämistä vuoden 2022 jälkeenkin.

Metsätuholakia muutettiin vuoden 2016 huhtikuussa voimaan tulleella muutoksella siten, että juurikäävän torjunnasta tuli metsätuholain nojalla velvoittavaa. Metsätuholaissa on asetettu kasvatus- ja päätehakkuiden yhteyteen kantokäsittelyvelvollisuus juurikääpätuhojen ehkäisemiseksi. Edellä 8 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on selvitetty pykälään ehdotettuja muutoksia, joissa säädettäisiin velvoite koskemaan jatkossa pääsääntöisesti kaikkia hakkuita, ei vain pääte- ja kasvatushakkuita, muutamalla poikkeuksella. Metsätuholain 8 a §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset juurikäävän leviämisen riskialueista, torjuntakohteista, hyväksyttävistä torjuntamenetelmistä ja 2 momentissa tarkoitettua ilman lämpötilaa koskevasta rajauksesta. Näistä asiakokonaisuuksista on säädetty juurikäävän torjunnasta annetulla valtioneuvoston asetuksella (264/2016). Asetuksella juurikäävän leviämisen riskialueiksi on säädetty metsien hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1308/2013) 1 §:ssä tarkoitettu keskinen Suomi ja eteläinen Suomi. Torjuntakohteiksi riskialueilla on mainitussa asetuksessa määritelty kuusikot kivennäis- ja turvemaille ja männyn osalta kivennäismaat.

Edellä Nykytila ja sen arviointi – kohdassa on selvitetty juurikäävän torjuntaa. Sienitaudit ovat merkittävien metsiemme terveyttä heikentävä tuhonaiheuttajaryhmä. Taloudellisesti haitallisista näistä on juurikääpä.

METULA-hankkeen raportissa käsiteltiin juurikäävän kantokäsittelyvelvoitteen laajentamismahdollisuuksia turvemaiden männikköihin. Juurikääpäinfektio männikössä aiheuttaa hakkuukertymien pienenemisen koska osa puista kuolee männyn tyvitervastaudin vuoksi. Tulosten mukaan kantokäsittely olisi taloudellisesti tarkasteltuna kannattavinta eteläisessä Suomessa. Puhutaan liiketaloudellisen tarkastelun lisäksi kantokäsittelyn merkitystä on raportin mukaan arvioitava laajemmin painottaen metsätuholaille tyypillistä ennaltaehkäisyn näkökulmaa. Valtakunnallisesti ja yhteiskunnallisesti juurikäävän torjunnan tulee perustua ennaltaehkäisyn periaatteen kuten kirjanpainajatuhojenkin torjunta. Kun terve männikkö sairastuu juurikääpätartunnan

vuoksi männyn tyvitervastautiin, tautia ei saada enää torjuntatoimenpiteillä pois. Tauti jatkaa leviämistään puusta toiseen ja siirtyä siten myös seuraavaan puusukupolveen.

METULA-hankkeen raportissa esitettyjen tutkimustulosten perusteella juurikäävän torjunnasta annettua valtioneuvoston asetusta olisi tärkeää muuttaa juurikäävän leviämisen ehkäisemiseksi siten, että myös mäntyvaltaisille turvemaiden metsille säädettäisiin kantokäsittelyvelvoite eteläisessä Suomessa. Mainittua asetusta olisi tarkoitus muuttaa siten, että sen 1 §:n 2 momenttiin lisättäisiin uusi 3 kohta. Kohdan mukaan juurikääpää olisi torjuttava, jos eteläisen Suomen alueella turvemaalla ennen hakkuuta mäntyä tai kuusta taikka molempia yhteensä olisi yli 50 prosenttia metsikön puuston tilavuudesta. Muilta osin asetusta ei ole tarkoitus muuttaa.

Edellä mainitut asetukset tulisivat voimaan samaan aikaan kuin lakiehdotus. Asetusluonnokset ovat hallituksen esityksen liitteenä.

Lakiehdotuksen 18 §:n 3 momentissa ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tarvittaessa säädettäväksi omavalvontasuunnitelmaan sisällytettävistä tiedoista. Metsäkeskuksen internet-sivulla on käytettävissä mallipohja omavalvontasuunnitelmasta, joka on ammattimaisten toiminnanharjoittajien käytettävissä. Jos omavalvontasuunnitelmien sisällöissä ilmenee tarkastusten yhteydessä suurta vaihtelevuutta tai puutteita, tarve käyttää asetuksenantovaltuutta voi tulla kyseeseen.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki metsätuhojen torjunnasta tulee voimaan 1.1.2022. Ehdotetun lain 2 a §:n soveltamisen ulkopuolelle ehdotettaisiin rajattavaksi ennen lain voimaantuloa tehdyt pystykauppaa koskevat puukauppasopimukset. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan on yleensä kiellettyä puuttua taannehtivasti yksityisten välisiin varallisuus oikeudellisiin sopimussuhteisiin. Tämän vuoksi ehdotetaan voimaantulosäännökseen sisällytettäväksi 2 momentti, jonka mukaan mitä 2 a §:ssä säädetään, ei sovelleta ennen vuotta 2022 teytyihin pystykauppaa koskeviin puukauppasopimuksiin.

Ehdotetaan, että laki metsätuhojen torjunnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta tulee voimaan 1.1.2022 ja on voimassa 31.12.2022 saakka.

9 Toimeenpano ja seuranta

Metsätuholain 13 §:n mukaan metsätuholainsäädännön täytäntöönpanosta ja sen noudattamisen valvonnasta ja valvonnan järjestämisestä vastaa metsäkeskus. Pääasialliset vaikutukset —kohdassa on tuotu esiin, että vuositasolla metsätuholain valvontaan käytetään noin 90 henkilötyöpäivää. Valvonnan järjestämisen metsäkeskuksessa on perustuttava metsäkeskuksen metsätuhojen torjunnan valvontasuunnitelmaan, jonka maa- ja metsätalousministeriö hyväksyy metsätuholain 17 §:n nojalla.

Metsätuholain 12 §:n mukaan Luken tehtävänä on metsäkeskuksen avustuksella seurata ja ennakoida metsätuhoja aiheuttavien kasvitautien ja tuhoeläinten esiintymistä ja leviämistä, sekä tutkia tuhojen syy- ja seuraussuhteita sekä tuhojen taloudellista merkitystä. Luke tekee tämän säännöksen mukaisesti seurantaa, johon jatkossa sisältyvät myös tässä esityksessä metsätuholakiin esitettävien muutosten seuranta. Seurantaan osallistuvat myös metsäkeskus sekä eräät vapaaehtoiset metsäalan toimijat ja metsänomistajat.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esitys ei ole riippuvainen muista vireillä olevista lainsäädäntöhankkeista.

10.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esityksellä ei ole kytkentää valtion talousarvioesitykseen.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksessä on kaksi liityntää perustuslaissa säädettyihin perusoikeuksiin. Metsätuholakiin ehdotetut muutokset liittyvät perustuslain 15 §:ään (Omaisuuksien suoja) ja 18 §:ään (Oikeus työhön ja elinkeinovapaus).

Esityksessä ei esitetä uusia tehtäviä metsäkeskukselle. Perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuun kysymykseen edellytyksistä antaa julkisia hallintotehtäviä muulle kuin viranomaiselle viitataan metsätuholakia koskevan hallituksen esityksen esitöihin, joissa asiaa on perusteltu yksityiskohdaisesti (HE 119/2013 vp, 4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys, Hallintotehtävien antaminen muulle kuin viranomaiselle, <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130119.pdf>). Esityksellä on myös kytkentä perustuslain 80 §:ssä tarkoitettuun asetuksenantovaltuutta koskevaan säännökseen, koska metsätuholain valtuussäännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi maa- ja metsätalousministeriölle esitettävän uuden asetuksenantovaltuuden osalta.

Perusoikeudet suojaavat oikeushenkilöä vain välillisesti, sillä oikeushenkilön asemaan kajoaminen saattaa merkitä kajoamista oikeushenkilön taustalla olevien yksilöiden oikeuksiin. Metsätuholain säännösten noudattamisen vastuutahot selvenevät, kun Metsähallitus määriteltäisiin ammattimaiseksi toiminnanharjoittajaksi metsätuholakiin ehdotettavassa 2 §:n (Määritelmät) uudessa 13 kohdassa. Metsähallitus harjoittaa metsätaloutta omistamansa tytäryhtiön kautta, jolla on yksinoikeus harjoittaa metsätaloutta valtion omistamalla maalla. Edellä mainitun metsätaloustoiminnan taustalla ei ole luonnollisia henkilöitä omistajina eikä siten lakiehdotuksen 2 §:n 13 kohdan lisäyksessä ole kyse yksilön oikeusasemaan puuttumisesta.

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Tätä perusoikeussäännöstä suhteessa metsänomistajalle ja puutavaran omistajalle metsätuholaisissa säädettyihin rajoitteisiin ja velvoitteisiin tarkastellaan edellä mainituissa metsätuholain esitöissä. Seuraavana selvitetään lakiehdotuksen 2 a, 3, 5 ja 8 a §:ää suhteessa perustuslain 15 §:n 1 momenttiin.

2 a § Puutavaran omistaja

Ehdotetussa 2 a §:ssä määriteltäisiin ajankohta, josta alkaen puunostaja katsottaisiin puutavaran omistajaksi metsätuholain 3 ja 4 §:n noudattamisen kannalta. Puukaupan osapuolten välisellä sopimuksella ei pykälän mukaan olisi mahdollista poiketa säännöksestä. Soveltamisen ulkopuolelle olisi tarkoitus rajata lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa eli ennen vuotta 2022 tehdyt pystykauppaa koskevat puukauppasopimukset.

Perustuslakivaliokunnan kannan mukaan (PeVL 15/2004 vp) sopimusvapautta ei ole nimenomaisesti suojattu perustuslaissa, mutta sekin saa tiettyssä määrin suojaa omaisuutta turvaavan perustuslain 15 §:n 1 momentin yleislausekkeen kautta. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä (PeVL 5/2002 ja PeVL 33/1998 vp) todetaan, että säännöksellä, jonka mukaan lakia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin, puututaan jo olemassa olevien

sopimusten sisältöön. Valiokunnan kannan mukaan tällaiseen taannehtivana pidettyyn puuttumiseen on valiokunnan tulkintakäytännössä suhtauduttu kielteisesti, joskaan sopimussuhteen koskemattomuus ei ole muodostunut aivan ehdottomaksi. Perustuslakivaliokunta toteaa (PeVL 26/2008 vp), että sopimusoikeuden sääntely kuuluu lähtökohtaisesti tavallisen lainsäädännön alaan. Omaisuuden suojaan puuttuvaa sääntelyä on kuitenkin arvioitava perustuslakivaliokunnan kannan (PeVL 5/2002) mukaan perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kannalta.

Perustuslakivaliokunta toteaa (PeVL 9/2017 vp), että sen vakiintuneen käytännön mukaan perusoikeusrajoitusten on oltava suhteellisuusvaatimuksen mukaisia, mikä tarkoittaa muun ohella sitä, että rajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi. Valiokunta toteaa lisäksi lausunnossaan (PeVL 19/2006 vp), että rajoituksen tulee olla välttämätön hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi, eikä se saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa rajoitettaviin perusoikeuksiin.

Ehdotetulla 2 a §:llä ei puututtaisi taannehtivasti voimassa olevien puukauppasopimusten sisältöön, koska se tulisi voimaan vuoden 2022 alusta koskien siitä alkaen tehtäviä sopimuksia. Pykälällä ei myöskään puututtaisi siihen, saako toinen sopimusosapuoli omistusoikeuden sopimuksen kohteeseen - tässä puutavaraan - vai ei. Säännös kohdistuisi tarkkarajaisesti vain metsätuholain 3 ja 4 §:ssä säädettyjen torjuntatoimien tekemiseen ja sillä puututtaisiin siten hyvin suppeasti varsinaiseen puukauppasopimukseen. Säännös olisi luonteeltaan pakottavaa eli sen mukaan sopimus, jolla muutettaisiin siinä säädettyä, olisi mitätön.

Rajoituksen taustalla on metsien hyvän terveydentilan ylläpitäminen, jota toteutetaan metsätuhojen torjunnan hoitamisella oikea-aikaisesti ja asianmukaisesti. Omaisuuteen liittyvälle sääntelylle on perustuslakivaliokunta todennut olevan painavat yhteiskunnalliset perusteet, jos laissa asetetut tavoitteet ovat omiaan myötävaikuttamaan siihen, että luonnon ja ympäristön monimuotoisuus säilyy perustuslain 20 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla (PeVL 33/2008 vp). Perustuslakivaliokunnan kannan mukaan metsätalouden turvaamistarve on Suomen kansantaloudelle elintärkeä (PeVL 22/1996 vp). Metsävarojen säilyttämisessä tuleville sukupolville on olennaista myös metsien hyvän terveydentilan säilyttäminen.

Edellä selvitetyn kannalta on tärkeää, että rajanveto on selkeää siitä, milloin puiden omistusoikeus vaihtuu, koska se vaikuttaa siihen, mikä taho on velvollinen noudattamaan metsätuholain velvoitteita. Puunostajana on useimmiten ammattimainen toiminnanharjoittaja, joka on osaamiseltaan ja resursseiltaan eri tasolla puunmyyjään nähden, kun kyseeseen tulevat metsätuholain 3 §:n (Puutavaran poistaminen hakkuupaikalta ja välivarastosta) ja 4 §:n (Vaihtoehdot puutavaran poistamiselle) velvoitteet. Pykälän kautta tuettaisiin osaltaan yhteiskunnan kannalta tärkeää tavoitetta eli metsävarojen säilyttämistä tuleville sukupolville. Ehdotettu 2 a § olisi rajattu koskemaan vain metsätuholain tiettyjä pykäläitä eikä siinä ole säädetty kohtuuttomia velvoitteita. Pykälä tukisi myös heikomman sopimusosapuolen suojaa. Ehdotetun pykälän puuttumisen sopimusvapautteen voidaan katsoa olevan välttämätön ja saavutettuun hyötyyn nähden oikeasuhtainen.

3 § (Puutavaran poistaminen hakkuupaikalta ja välivarastosta) ja 5 § (Männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistaminen metsiköstä ja välivarastosta)

Metsätuholoissa säädetään rajoitteita metsänomistajan harjoittamalle metsätaloudelle ja velvoitteita puunkorjuun toimiin liittyen. Metsätuholain 3 §:n muutoksessa on kyse lievennyksestä voimassa olevaan metsätuholakiin. Ehdotetussa 3 §:n 3 momentissa vapautettaisiin enintään 50 kiintokuutiometrin kokoiset mäntypuutavarapinot poiskuljetuksen määräajoista nykyisen

20 kiintokuutiometrin sijaan. Muilta osin 3 §:n 3 momenttiin ei ehdotettaisi muutoksia. Ehdotetun 3 §:n 3 momentin muutosta ei tämän vuoksi käsitellä tässä yhteydessä laajemmin, koska muutoksen myötä ei aseteta uusia rajoitteita tai velvoitteita. Metsätuholain esitöissä on käsitelty sen 3 §:ää suhteessa perustuslain omaisuudensuojaan.

Lakiehdotuksen 5 §:n 3 momentin muutoksella ei käytännössä muutettaisi omistajille säädettyjä velvoitteita. Muutoksella yhdenmukaistettaisiin ja selvennettäisiin 5 §:n sisältö koskemaan otikon mukaisesti männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistamista metsiköstä ja välivarastosta. Säännöksessä ei alkujaan ole tarkoitettu säätää puutavaran käsittelystä vaan rungonosien ja kantojen poistamiseen liittyvistä velvoitteista. Pykälän säännöskohtaisissa perusteissa on tarkemmin selvitetty muutoksen tarvetta.

8 a § Juurikäävän torjunta

Perustuslakivaliokunta on tulkintakäytännössään todennut, ettei omaisuus ole perustuslain suojaama kaikkia käyttörajoituksia vastaan ja että omistajan oikeuksia voidaan rajoittaa lailla, joka täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset (PeVL 32/2010 vp, s. 4/I ja PeVL 8/1996 vp).

Perustuslakivaliokunnan mukaan (PeVL 19/2006 vp) sääntelyn arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota perusoikeuksien yleisiin rajoitusedellytyksiin kuuluvaan suhteellisuusvaatimukseen. Rajoituksen tulee siten olla välttämätön hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi, eikä se saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa rajoitettaviin perusoikeuksiin. Suhteellisuusvaatimuksen osalta perustuslakivaliokunta on todennut (PeVL 5/2000 vp), että rajoituksen sallittavuutta tarkasteltaessa on viime kädessä kysymys siitä, loukkaako rajoitus omistajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön.

Juurikäävän torjuntaa koskevassa metsätuholain 8 a §:ssä on kysymys omaisuuden käyttöön liittyvästä velvoitteesta. Metsätuholain 8 a §:n mukaan metsän hakkaajan on huolehdittava kiennäis- ja turvemaalla suoritettavan kasvatus- ja uudistushakkuun yhteydessä juurikäävän torjunnasta. Torjuntavelvoite kuuluisi metsän hakkaajalle. Metsän hakkaajalla tarkoitetaan metsälain 2 a §:n määritelmän mukaisesti maanomistajaa tai silloin kun hakkuuoikeus on luovutettu toiselle taholle, hakkuuoikeuden haltijaa.

Lainkohdassa juurikäävän torjuntatoimet on säädetty tehtäväksi kasvatus- ja uudistushakkuun yhteydessä. Tämä on käytännössä johtanut siihen, että sellaiset hakkuut, joita ei katsota kasvatus- tai uudistushakkuiksi, rajautuvat edellä mainitun velvoitteen ulkopuolelle. Näitä hakkuuta ovat hakkuut metsälain erityiskohteissa, hakkuut sähkölinjojen ja junaratojen reunavyöhykkeillä sekä muut vastaavat linjahakkuut. Nämä hakkuut voivat muodostua hyvin laaja-alaiseksi. Juurikäävän torjunta olisi tärkeää näissäkin kohteissa ja tukisi yhtenäistä käytäntöä. Edellä selvitetyin vuoksi metsätuholain 8 a §:n ehdotetussa muutoksessa lisättäisiin juurikäävän torjunnan piiriin uusia alueita.

Ehdotetulla muutoksella saataisiin metsätuholain soveltaminen yhdenmukaiseksi erilaisten hakkuiden osalta juurikäävän torjunnan osalta. On kuitenkin katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että juurikäävän torjunnan ulkopuolelle rajattaisiin metsän monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta erityistä merkitystä omaavat kohteet. Tämä tukisi perustuslain 20 §:ssä säädettyä ympäristöperusoikeutta. Myös tutkimuskäytössä olevat metsät olisivat jatkossa torjuntavelvoitteen ulkopuolella, mikäli torjunnan poisjättämiselle on tutkimuksen näkökulmasta peruste.

Kuten aiemmin on tuotu esiin, metsävarojen säilyttämisessä tuleville sukupolville on olennaista myös metsien hyvän terveydentilan säilyttäminen. Edellä todetun saavuttamiseksi ehdotetun säännöksen voidaan katsoa olevan välttämätön, jotta saadaan mahdollisimman laajasti erilaisissa hakkuissa juurikäävän torjunta toteutettua ja estettyä juurikäävän aiheuttaman männyntyvitervastaudin leviäminen. Voimassa olevan 8 a §:n soveltamisen laajentaminen pääsääntöisesti kaikkiin erilaisiin hakkuisiin, voidaan katsoa olevan myös oikeasuhtainen tavoiteltavaan päämäärään nähden.

18 § Omavalvontavelvollisuus

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunnan mukaan laissa säädettyjen elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia, minkä lisäksi rajoittamisen laajuuden ja edellytysten tulee ilmetä laista (PeVL 31/2018 vp ja PeVL 20/2010 vp). Tätä perusoikeussäännöstä suhteessa metsätuholaissa ammattimaiselle toiminnanharjoittajalle säädettyihin velvoitteisiin tarkastellaan edellä mainituissa metsätuholain esitöissä.

Metsätuholain 2 §:n 13 kohdan mukaisen ammattimaisen toiminnanharjoittajan määritelmän kattavuus erilaisten toimijoiden osalta on nykyisin puutteellinen, koska määritelmä koskee vain puutavaran omistajaa ja hakkuuoikeuden haltijaa. Määritelmää lakiehdotuksen 2 §:n 13 kohdan osalta on tarkoitus tarkentaa siten, että siihen sisällytettäisiin myös puunkorjuuta ja siihen liittyvää kuljetusta sopimuksen perusteella hoitavat tahot. Määritelmän lisäys poistaa lähinnä epäselvän tilanteen, koska käytännön toiminnassa ei vielä ole tullut esille erilaista käytäntöä eri metsäalan toimijoilla metsätuholain noudattamisessa. Kyseessä ei voitaisi katsoa olevan merkittävien velvoitteiden asettaminen siten, että siinä tosiasiallisesti olisi kyse elinkeinovapauden rajoituksesta. Lisäyksellä varmistettaisiin metsien hyvän terveydentilan turvaamista. Omavalvonnasta aiheutuvien velvoitteiden laajentaminen uusille tahoille asettaisi ne myös samaan asemaan jo nyt ammattimaisiksi toiminnanharjoittajiksi katsottavien tahojen kanssa.

Metsätuholain 18 §:ssä säädetään ammattimaiselle toiminnanharjoittajalle omavalvontavelvollisuus ja 19 §:ssä ilmoitusvelvollisuus. Näihin liittyen ehdotetaan lisättäväksi 18 §:n 2 momenttiin säännös, jonka mukaan ammattimaisen toiminnanharjoittajan olisi laadittava omavalvonnan toteuttamiseksi kirjallinen omavalvontasuunnitelma. Säännöksessä ei edellytetäisi suunnitelman toimittamista metsäkeskukseen eikä sen hyväksymistä metsäkeskuksessa. Koko toimijakentän olisi välttämätöntä olla suunnitelmallisesti varautunut metsätuholain velvoitteiden noudattamiseen.

Velvoitteen suunnitelman laatimiseksi voidaan katsoa olevan vähäinen erityisesti johtuen siitä, että metsäkeskuksen internet-sivulla (metsakeskus.fi) on käytettävissä malli omavalvontasuunnitelman laatimiseksi. Ehdotettavan velvoitteen vähäisyyden vuoksi esityksessä katsotaan, ettei omavalvontavelvollisuus ehdotetulla lisäyksellä näyttäisi muodostuvan siten merkittäväksi, että siinäkin olisi kyse varsinaisesta elinkeinovapauden rajoituksesta.

Lainsäädäntövallan delegointi

Lainsäädäntövallan delegointia rajoittaa perustuslain 80 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Asetuksen antaja voidaan kuitenkin lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä yksityiskohdista. Valtuutuksen tulee olla täsmällinen ja tarkkarajainen. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaisesti lainsäädäntövallan delegoinnin sallittavuuden arvioinnissa kiinnitetään yleisesti huomiota valtuuttavan säännöksen täsmällisyyteen ja tarkkarajaisuuteen (HE

1/1998 vp, s. 131/II-132/I ja PeVL 11/1999 vp). Lakiehdotuksen 18 §:n 2 momentin mukaan ammattimaisen toiminnanharjoittajan on laadittava omavalvonnan toteuttamiseksi kirjallinen omavalvontasuunnitelma.

Kun arvioidaan sitä, tuleeko asetuksenantovaltuus laissa osoittaa valtioneuvostolle vai ministeriölle, perustuslakiuudistuksen yhteydessä on todettu lähtökohtana, että valtioneuvoston yleisistunto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä niistä muista asioista, joiden merkitys sitä vaatii. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on myös tuotu esiin perustuslain 80 §:n 1 momentin eräänä lähtökohtana se, että ministeriölle voidaan osoittaa asetuksenantovaltaa lähinnä teknisluonteisissa sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisehköissä asioissa (PeVL 33/2004 vp).

Ehdotetun 18 §:n 3 momentin mukaan omavalvontasuunnitelmaan sisällytettävistä tiedoista säädetään tarvittaessa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriölle annettava valtuus koskisi teknisluonteista asiakokonaisuutta, koska se koskisi omavalvontasuunnitelmaan sisällytettävien tietojen sisältöä. Tämän voidaan katsoa olevan luonteeltaan sellainen, että sen merkitys ei vaadi sen käsittelyä valtioneuvostossa. Ministeriön asetusta olisi edellä esitetyn perusteella pidettävä tässä yhteydessä asianmukaisena säädöstasona.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) 2 §:n 13 kohta, 3 §:n 3 momentti, 5 §:n 3 momentti, 8 a §, 18 § ja 28 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 8 a § ja 18 § osaksi laissa 228/2016 ja 28 §:n 1 momentti laissa 341/2019, ja
lisätään lakiin uusi 2 a § seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

-
- 13) *ammattimaisella toiminnanharjoittajalla*
a) tahoa, joka harjoittaa puutavaran korjuuta ja joka ammattimaisesti hankkii puutavaraa tai hakkuuoikeuksia jalostusta tai välittämistä varten ja joka on puutavaran omistaja tai hakkuuoikeuden haltija taikka sellaisen sopimuksen alkuperäinen sopimusosapuoli, joka on puutavaran omistajan tai hakkuuoikeuden haltijan kanssa tehnyt puunkorjuun tai sen lisäksi myös kuljetustyön toteuttamiseksi sopimuksen; ammattimaisella toiminnanharjoittajalla ei kuitenkaan tarkoiteta sellaista yhteismetsän osakaskuntaa ja yhteisaluealaisia (758/1989) tarkoitettua yhteisen alueen osakaskuntaa, jonka osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa; ja
b) tahoa, joka harjoittaa metsätaloutta yksinoikeudella valtion omistamalla maalla ja toimittaa puutavaraa asiakkaille.

2 a §

Puutavaran omistaja

Tämän lain 3 ja 4 §:ssä puutavaran omistajaksi pystykaupassa katsotaan puunostaja siitä alkaen, kun puukaupan kohteena olevat puut kaadetaan. Pystykaupalla tarkoitetaan tässä laissa hakkuusopimusta, jossa metsänomistaja myy ostajalle sopimuksessa määriteltyjen puiden hakkuuoikeuden ja jonka mukaan ostaja kuljettaa 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua puutavaran käyttöpaikalleen. Sopimus, jolla muutetaan tässä säädettyä, on mitätön.

3 §

Puutavaran poistaminen hakkuupaikalta ja välivarastosta

Mitä 2 momentin 2 kohdassa säädetään, ei sovelleta hakkuupaikalla tai välivarastossa sijaitsevaan yksittäiseen puutavara- tai energiapuupinoon, joka on mäntyä ja jonka tilavuus on enintään 50 kiintokuutiometriä. Pino katsotaan yksittäiseksi, jos se sijaitsee vähintään 200 metrin päässä muista vastaavista pinoista.

---

5 §

Männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistaminen metsiköstä ja välivarastosta

---

Jos omistaja ei kuljeta rungonosia pois siten kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, hänen on toimitettava siten kuin 4 §:ssä säädetään.

---

8 a §

Juurikäävän torjunta

Metsän hakkaajan on huolehdittava kivennäis- ja turvemaalla tehtävän hakkuun yhteydessä juurikäävän torjunnasta juurikäävän leviämisen riskialueella toukokuun alun ja marraskuun loppun välisenä aikana. Torjunta on tehtävä hyväksyttävää torjuntamenetelmää käyttäen.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, hakkuun yhteydessä ei tarvitse huolehtia torjunnasta, jos

- 1) ilman lämpötila on siihen liian alhainen;
- 2) kyse on kotitarvehakkuusta;
- 3) hakkuun kohteella on metsälain 5 b §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla metsän monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta erityistä merkitystä; tai
- 4) kyse on hakkuusta, joka tehdään metsälain 5 b §:n 2 momentin tarkoittamassa tutkimuskäytössä olevassa metsässä ja mikäli torjunnan poisjättämiselle on tutkimuksen näkökulmasta peruste.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset juurikäävän leviämisen riskialueista, torjuntakohteista, hyväksyttävistä torjuntamenetelmistä ja 2 momentissa tarkoitettua ilman lämpötilaa koskevasta rajauksesta.

18 §

Omaoikeusvelvollisuus

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on tunnettava tässä laissa säädetty puutavaran, vahingoittuneen puun, männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistamiseen, puutavaran varastointiin ja juurikäävän torjuntaan liittyvät velvollisuudet sekä valvottava 3 §:ssä tarkoitettujen puutavaran poiskuljettamisen määräaikojen noudattamista, 4 §:ssä tarkoitettujen vaihtoehtoisten toimenpiteiden toteuttamista, 5 §:ssä tarkoitettujen männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistamista, 8 §:ssä tarkoitettua puutavaran varastointia ja 8 a §:ssä tarkoitettua juurikäävän torjuntaa (*omavalvonta*).

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on laadittava omavalvonnan toteuttamiseksi kirjallinen omavalvontasuunnitelma. Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on nimettävä omavalvonnan vastuuhenkilö, joka huolehtii omavalvonnan toteuttamisesta.

Omavalvontasuunnitelmaan sisällytettävistä tiedoista säädetään tarvittaessa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

28 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014. Lain 10 § tulee voimaan kuitenkin vasta valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2022.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022.

Mitä 2 a §:ssä säädetään, ei sovelleta ennen vuotta 2022 tehtyihin pystykauppaa koskeviin puukauppasopimuksiin.

2.

Laki

metsätuhojen torjunnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään metsätuhojen torjunnasta annettuun lakiin (1087/2013) väliaikaisesti uusi 10 a § seuraavasti:

10 a §

Eräät Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvat korvauksensaajia koskevat vaatimukset

Edellä 10 §:ssä tarkoitettua korvausta ei myönnetä, jos korvauksensaaja on saanut mainitussa pykälässä tarkoitettujen vahinkojen korvaamiseen muuta julkista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdessä. Tämän lain nojalla myönnetty korvaus peritään takaisin, jos korvauksen maksamisen jälkeen käy ilmi, että 10 §:ssä tarkoitettujen vahinkojen korvaamiseen on käytetty muuta julkista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdessä.

Edellä 10 §:ssä tarkoitettu korvaus myönnetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013 tarkoitettuna tukena, jos korvauksen saaja on vaikeuksissa oleva yritys tai jättänyt noudattamatta komission aiempaan päätökseen perustuvaa eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä. Vaikeuksissa olevalla yrityksellä tarkoitetaan maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 annettujen Euroopan unionin suuntaviivojen (2014/C 204/01) 35 kohdan 15 alakohdassa tarkoitettua yritystä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2022.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Laki

metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) 2 §:n 13 kohta, 3 §:n 3 momentti, 5 §:n 3 momentti, 8 a §, 18 § ja 28 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 8 a § ja 18 § osaksi laissa 228/2016 ja 28 §:n 1 momentti laissa 341/2019, ja
lisätään lakiin uusi 2 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

13) *ammattimaisella toiminnanharjoittajalla* puutavaran omistajaa tai hakkuuoikeuden haltijaa, joka harjoittaa puutavaran korjuuta ja joka ammattimaisesti hankkii puutavaraa tai hakkuuoikeuksia jalostusta tai välittämistä varten, ei kuitenkaan sellaista yhteismetsän osakaskuntaa ja yhteisalueella (758/1989) tarkoitettua yhteisen alueen osakaskuntaa, jonka osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa.

13) *ammattimaisella toiminnanharjoittajalla*
a) *tahoa*, joka harjoittaa puutavaran korjuuta ja joka ammattimaisesti hankkii puutavaraa tai hakkuuoikeuksia jalostusta tai välittämistä varten ja joka on puutavaran omistaja tai hakkuuoikeuden haltija taikka sellaisen sopimuksen alkuperäinen sopimusosapuoli, joka on puutavaran omistajan tai hakkuuoikeuden haltijan kanssa tehnyt puunkorjuun tai sen lisäksi myös kuljetustyön toteuttamiseksi sopimuksen; *ammattimaisella toiminnanharjoittajalla* ei kuitenkaan tarkoiteta sellaista yhteismetsän osakaskuntaa ja yhteisalueella (758/1989) tarkoitettua yhteisen alueen osakaskuntaa, jonka osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa; ja
b) *tahoa*, joka harjoittaa metsätaloutta yksinoikeudella valtion omistamalla maalla ja toimittaa puutavaraa asiakkaille.

2 a §

Puutavaran omistaja

Tämän lain 3 ja 4 §:ssä puutavaran omistajaksi pystykaupassa katsotaan puunostaja

siitä alkaen, kun puukaupan kohteena olevat puut kaadetaan. Pystykaupalla tarkoitetaan tässä laissa hakkuusopimusta, jossa metsänomistaja myy ostajalle sopimuksessa määriteltyjen puiden hakkuuoikeuden ja jonka mukaan ostaja kuljettaa 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettun puutavaran käyttöpaikalleen. Sopimus, jolla muutetaan tässä säädettyä, on mitätön.

3 §

Puutavaran poistaminen hakkuupaikalta ja välivarastosta

Mitä 2 momentin 2 kohdassa säädetään, ei sovelleta hakkuupaikalla tai välivarastossa sijaitsevaan yksittäiseen puutavara- tai energia-puupinoon, joka on mäntyä ja jonka tilavuus on enintään 20 kiintokuutiometriä. Pino katsotaan yksittäiseksi, jos se sijaitsee vähintään 200 metrin päässä muista vastaavista pinoista.

5 §

Männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistaminen metsiköstä ja välivarastosta

Jos puutavaran omistaja ei kuljeta rungonosia pois siten kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, hänen on toimittava siten kuin 4 §:ssä säädetään.

8 a §

Juurikäävän torjunta

Metsän hakkaajan on huolehdittava kivennäis- ja turvemaalla suoritettavan kasvatus- ja uudistushakkuun yhteydessä juurikäävän torjunnasta juurikäävän leviämisen riskialueella toukokuun alun ja marraskuun lopun välisenä aikana. Torjunta on tehtävä hyväksyttävää torjuntamenetelmää käyttäen.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, hakkuun yhteydessä ei tarvitse huolehtia

3 §

Puutavaran poistaminen hakkuupaikalta ja välivarastosta

Mitä 2 momentin 2 kohdassa säädetään, ei sovelleta hakkuupaikalla tai välivarastossa sijaitsevaan yksittäiseen puutavara- tai energia-puupinoon, joka on mäntyä ja jonka tilavuus on enintään 50 kiintokuutiometriä. Pino katsotaan yksittäiseksi, jos se sijaitsee vähintään 200 metrin päässä muista vastaavista pinoista.

5 §

Männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistaminen metsiköstä ja välivarastosta

Jos omistaja ei kuljeta rungonosia pois siten kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, hänen on toimittava siten kuin 4 §:ssä säädetään.

8 a §

Juurikäävän torjunta

Metsän hakkaajan on huolehdittava kivennäis- ja turvemaalla tehtävän hakkuun yhteydessä juurikäävän torjunnasta juurikäävän leviämisen riskialueella toukokuun alun ja marraskuun lopun välisenä aikana. Torjunta on tehtävä hyväksyttävää torjuntamenetelmää käyttäen.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, hakkuun yhteydessä ei tarvitse huolehtia torjunnasta, jos

Voimassa oleva laki

torjunnasta, jos ilman lämpötila on siihen liian alhainen tai kyse on kotitarvehakkuusta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset juurikäävän leviämisen riskialueista, torjuntakohteista, hyväksyttävistä torjuntamenetelmistä ja 2 momentissa tarkoitettua ilman lämpötilaa koskevasta rajauksesta.

18 §

Omavalvontavelvollisuus

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on tunnettava tässä laissa säädetty puutavaran, vahingoittuneen puun, männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistamiseen, puutavaran varastointiin ja juurikäävän torjuntaan liittyvät velvollisuudet sekä valvottava 3 §:ssä tarkoitettujen puutavaran poiskuljettamisen määräaikojen noudattamista, 4 §:ssä tarkoitettujen vaihtoehtoisten toimenpiteiden toteuttamista, 5 §:ssä tarkoitettujen männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistamista, 8 §:ssä tarkoitettua puutavaran varastointia ja 8 a §:ssä tarkoitettua juurikäävän torjuntaa (*omavalvonta*).

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on nimettävä omavalvonnan vastuuhenkilö, joka huolehtii omavalvonnan toteuttamisesta.

Ehdotus

1) ilman lämpötila on siihen liian alhainen;
2) kyse on kotitarvehakkuusta;

3) hakkuun kohteella on metsälain 5 b §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla metsän monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta erityistä merkitystä; tai

4) kyse on hakkuusta, joka tehdään metsälain 5 b §:n 2 momentin tarkoittamassa tutkimuskäytössä olevassa metsässä ja mikäli torjunnan poisjättämiselle on tutkimuksen näkökulmasta peruste.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset juurikäävän leviämisen riskialueista, torjuntakohteista, hyväksyttävistä torjuntamenetelmistä ja 2 momentissa tarkoitettua ilman lämpötilaa koskevasta rajauksesta.

18 §

Omavalvontavelvollisuus

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on tunnettava tässä laissa säädetty puutavaran, vahingoittuneen puun, männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistamiseen, puutavaran varastointiin ja juurikäävän torjuntaan liittyvät velvollisuudet sekä valvottava 3 §:ssä tarkoitettujen puutavaran poiskuljettamisen määräaikojen noudattamista, 4 §:ssä tarkoitettujen vaihtoehtoisten toimenpiteiden toteuttamista, 5 §:ssä tarkoitettujen männyn ja kuusen rungonosien ja kantojen poistamista, 8 §:ssä tarkoitettua puutavaran varastointia ja 8 a §:ssä tarkoitettua juurikäävän torjuntaa (*omavalvonta*).

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on laadittava omavalvonnan toteuttamiseksi kirjallinen omavalvontasuunnitelma. Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on nimettävä omavalvonnan vastuuhenkilö, joka huolehtii omavalvonnan toteuttamisesta.

Omavalvontasuunnitelmaan sisällytettävistä tiedoista säädetään tarvittaessa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Voimassa oleva laki

28 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2014. Lain 10 § tulee voimaan kuitenkin
vasta valtioneuvoston asetuksella säädettä-
vänä ajankohtana ja on voimassa 31 päivään
joulukuuta 2021.

Ehdotus

28 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2014. Lain 10 § tulee voimaan kuitenkin
vasta valtioneuvoston asetuksella säädettä-
vänä ajankohtana ja on voimassa 31 päivään
joulukuuta 2022.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2022.

Mitä 2 a §:ssä säädetään, ei sovelleta ennen
vuotta 2022 tehtyihin pystykauppaa koskeviin
puukauppasopimuksiin.

Valtioneuvoston asetus

puutavaran poiskuljettamista koskevasta aluejaosta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) 3 §:n 5 momentin nojalla:

1 §

Aluejako

Metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) 3 §:ssä tarkoitetut A-, B- ja C-alueet muodostuvat maakunnista ja niiden alueisiin sisältyvistä kunnista ja kaupungeista seuraavasti:

1) *A-alue*: Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Kanta-Hämeen, Kymenlaakson, Pirkanmaan, Päijät-Hämeen, Satakunnan, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnat, Keski-Suomen maakunnan alueelta Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Jämsä, Keuruu, Konnevesi, Laukaa, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi ja Uurainen, Pohjois-Karjalan maakunnan alueelta Heinävesi, Kitee, Rääkkylä ja Tohmajärvi sekä Pohjois-Savon maakunnan alueelta Joroinen, Leppävirta, Rautalampi, Suonenjoki ja Varkaus;

2) *B-alue*: Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnat lukuun ottamatta Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakuntien alueiden niitä kuntia ja kaupunkeja, jotka on lueteltu 1 kohdassa; ja

3) *C-alue*: Kainuun, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnat.

2 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022.

Tällä asetuksella kumotaan puutavaran poiskuljettamista koskevasta aluejaosta annettu valtioneuvoston asetus (1309/2013).

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa suoritetuista hakkuista jääneisiin rungonosiin, kaadettuun mänty- tai kuusipuutavaraan, vahingoittuneisiin puihin tai nostettuihin kantoihin sovelletaan tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Valtioneuvoston asetus

juurikäävän torjunnasta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) 8 a §:n 3 momentin nojalla:

1 §

Juurikäävän leviämisen riskialueet ja torjuntakohteet

Juurikäävän leviämisen riskialueet ovat metsien hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1308/2013) 1 §:ssä tarkoitetut keskinen Suomi ja eteläinen Suomi.

Juurikääpä on torjuttava, jos sen leviämisen riskialueella on:

- 1) kivennäismaalla ennen hakkuuta mäntyä tai kuusta taikka molempia yhteensä yli 50 prosenttia metsikön puuston tilavuudesta;
- 2) turvemaalla ennen hakkuuta kuusta yli 50 prosenttia metsikön puuston tilavuudesta, tai jos
- 3) eteläisen Suomen alueella turvemaalla ennen hakkuuta mäntyä tai kuusta taikka molempia yhteensä yli 50 prosenttia metsikön puuston tilavuudesta.

2 §

Hyväksyttävät torjuntamenetelmät

Juurikäävän torjunnan hyväksyttävät torjuntamenetelmät ovat kantokäsittely hyväksytyllä kasvinsuojeluaineella, puulajin vaihto lehtipuuksi uudistushakkuun jälkeen tai muu vaikutukseltaan vastaava toimenpide. Kantojen nosto ja kulutus eivät ole hyväksyttäviä torjuntamenetelmiä.

Kantokäsittely on tehtävä siten, että kaikki läpimitaltaan yli 10 senttimetriä olevat havupuiden kannot käsitellään. Kasvinsuojeluaineen tulee peittää vähintään 85 prosenttia kunkin käsiteltävän kannon pinnasta.

3 §

Ilman lämpötilaa koskeva raja

Hakkuun yhteydessä ei tarvitse huolehtia torjunnasta riskialueella, jos:

- 1) terminen kasvukausi ei ole alkanut;
- 2) hakkuuvuorokauden alin lämpötila hakkuukohteella on alle 0 celsiusastetta;
- 3) maassa on yhtenäinen lumipeite; tai
- 4) hakkuun kohteena olevan metsän sijaintikunnan alin lämpötila on hakkuuta edeltävällä kolmen viikon jaksolla ollut alle -10 celsiusastetta.

4 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022.

Tällä asetuksella kumotaan juurikäävän torjunnasta annettu valtioneuvoston asetus (264/2016).